

Institucije, razvoj i poduzetništvo

Ružić, Mihael

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:145:006900>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-03**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Diplomski sveučilišni studij poslovna Ekonomija, smjer *Menadžment*

Institucije, razvoj i poduzetništvo

Diplomski rad iz kolegija Teorija i politika razvoja poduzetništva

Osijek, 2020.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Diplomski sveučilišni studij poslovna Ekonomija, smjer *Menadžment*

Institucije, razvoj i poduzetništvo

Diplomski rad iz kolegija Teorija i politika razvoja poduzetništva

Student: **Mihael Ružić**

JMBAG: 00102113995

E-mail: mihael.ruzic07@gmail.com

Mentor: Prof. dr. sc. Ivana Barković Bojanić

Osijek, 2020.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Graduate Study of business economy, *Management course*

Mihael Ružić

Institutions, development and entrepreneurship

Graduate paper

Osijek, 2020.

IZJAVA
O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI,
PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA,
SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA
I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je diplomski (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Mihael Ružić

JMBAG: 00102113995

OIB: 14038824361

e-mail za kontakt: mihael.ruzic07@gmail.com

Naziv studija: Ekonomski fakultet u Osijeku, Poslovna ekonomija; smjer: Menadžment

Naslov rada: Institucije, razvoj i poduzetništvo

Mentor/mentorica diplomskog rada: Prof. dr. sc. Ivana Barković Bojanić

U Osijeku, **22.rujna 2020.** godine

Potpis:

Mihael Ružić

Institucije, razvoj i poduzetništvo

SAŽETAK

Poduzetništvo u suvremenoj ekonomiji predstavlja jedan od najvažnijih generatora nacionalnog gospodarstva, ali i socijalnog i društvenog razvoja. S obzirom da se nalazimo u jako izazovnom vremenu, poduzetništvu se pridaje sve veći značaj, jer predstavlja ujedno i jako atraktivnu granu gospodarstva.

Hrvatska prema udjelu malih i srednjih poduzeća ima sličnu strukturu kao i Europska unija, u kojoj više od 98% poduzetničke djelatnosti čine mala i srednja poduzeća.

U Republici Hrvatskoj postoji nekoliko ključnih problema kada je riječ o razvoju poduzetništva. Kod nas definitivno fali dodatnog ulaganja u istraživanje i razvoj, educiranje poduzetnika i poticanje na inovacije. Ključnu ulogu za unapređenje sadašnjeg stanja ima poduzetnička infrastruktura i poduzetničke potporne institucije za čiji su razvoj zadužena tijela lokalne i regionalne samouprave. Najviša državna institucija u Hrvatskoj koja obavlja i nadzire opće poslove vezane uz poduzetništvo je Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta. U ovome radu će se objasniti i strategije drugih institucija i njihovi načini potpore poduzetnicima. Poduzetnička infrastruktura je u Hrvatskoj vrlo razvijena i raznolika, no veliki problem je prevelika teritorijalna centralizacija oko Grada Zagreba. Dakle, nužno bi bilo razviti postojeći sustav potpora, kao i pravilo prostorno distribuirati središta potpornih centara. Kao primjer podrške poduzetničkih potpornih institucija malim i srednjim poduzećima, koristit će se primjer poduzeća Torzo d.o.o., koje je unazad nekoliko godina uspješno koristi potporna sredstva za poboljšanje poslovanja.

Ključne riječi: poduzetništvo, mala i srednja poduzeća, gospodarski razvoj, poduzetnička infrastruktura, poduzetničke potporne institucije, Republika Hrvatska

Institutions, development and entrepreneurship

ABSTRACT

Today, entrepreneurship represents not only a generator of national economy, but social development too. Therefore, we are currently in very challenging time, and entrepreneurship has increasing importance day by day, since it is very attractive branch of the economy. Croatian structure of small and medium enterprises is very similar to the European Union, in which more than 98% of entrepreneurial activity is made by SMEs.

There are several existing problems in Croatian economy when it comes to the development of entrepreneurship. Definitely, we have a lack of additional investment in research and development, entrepreneurs education and innovation support. Entrepreneurial infrastructure and entrepreneurial support institutions play a key role in improving the current situation. Their development is the responsibility of regional and local self-government bodies. However, the highest state institution in Croatia which performs and supervises activities related to entrepreneurship is the Ministry of Economy, Entrepreneurship and Crafts. This graduate paper will also explain the strategies of other institutions and their ways of supporting entrepreneurs. Entrepreneurial infrastructure in Croatia is well developed and diversified, but the main problem is the excessive territorial centralization around the City of Zagreb. Therefore, it would be necessary to develop the existing support system, as well as the spatially distribute the centers of support. As an example of entrepreneurial institutions support to SMEs, I put the Company Torzo ltd, which has shown to be successful in using support funds in business improvement for several years.

Keywords: entrepreneurship, small and medium entrepreneurship(SMEs), economic development, entrepreneurial infrastructure, entrepreneurial support institutions, Republic of Croatia

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Teorijski aspekt poduzetništva.....	2
2.1. Razvoj poduzetništva u Republici Hrvatskoj i svijetu	4
2.1. Vrste poduzetništva u Republici Hrvatskoj.....	6
2.2. Prednosti i nedostaci poduzetništva kao aktivnosti	7
3. Poduzetnički pothvat.....	8
3.1. Pojam poduzetničkog pothvata.....	8
3.2. Oblici financiranja poduzetničkog pothvata.....	9
3.3. Tradicionalni i alternativni oblici financiranja	10
4. Poduzetnička infrastruktura u Republici Hrvatskoj.....	12
4.1. Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture	13
4.2. Poduzetnički centri	14
4.3. Poduzetničke zone	15
5. Analiza sektora maloga gospodarstva u Hrvatskoj.....	16
5.1. Prostorna raspoređenost djelatnosti malog gospodarstva u Hrvatskoj	21
5.2. Analiza slučaja na poslovanju poduzeća Torzo d.o.o.....	23
6. Poduzetničke potporne institucije u Republici Hrvatskoj.....	27
6.1. Institucije i razvoj	27
6.2. Razvoj i uloga poduzetničkih potpornih institucija u Republici Hrvatskoj.....	30
6.3. Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta	31
6.4. Poslovni anđeli	34
6.5. Hrvatska banka za obnovu i razvoj - HAVOR	34
6.6. Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije – HAMAG BICRO.....	36
6.7. Hrvatska gospodarska komora (HGK)	37
6.8. Hrvatska obrtnička komora – HOK.....	37
6.9. Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća – CEPOR.....	38

6.10.	Žensko poduzetništvo	39
6.11.	Prepreke i ograničenja poduzetničkih potpornih institucija u Republici Hrvatskoj 41	
7.	Zaključak.....	43
	Literatura:	45
	Popis tablica i slika:.....	48

1. Uvod

Poduzetništvo u današnjem, suvremenom svijetu, može predstavljati snažni okidač za gospodarski rast i rast i razvoj. No, na tome putu, poduzetnik nailazi na brojne prepreke kao što su spora birokracija ili nedostatak financijskih sredstava. Poduzetništvo se najčešće odvija u promjenjivoj okolini, gdje je svaki novi dan predstavlja i novi izazov. Biti uspješan poduzetnik u današnjem turbulentnom vremenu zahtjeva puno vještina, od kojih su najistaknutije svakako liderstvo i inovativnost. Za poduzetništvo je teško postaviti jedinstvenu definiciju, te se iz tog razloga pri definiranju koriste ekonomski, bihevioristički i sociološki pristupi.

Ovaj diplomski rad je podijeljen na sedam poglavlja. Nakon uvodnog dijela definiraju se neki osnovni pojmovi poduzetništva te navodi struktura poduzetničke infrastrukture te njezina klasifikacija. Nakon toga prikazan je sektor maloga gospodarstva u Hrvatskoj, te njegov razvoj, ali i razvoj poduzetništva općenito. Nakon malog gospodarstva, provodi se klasifikacija poduzetničkih potpornih institucija u Hrvatskoj, te se u kratkim crtama definiraju aktivnosti i ciljevi svake institucije posebno. Za kraj se navode neki od ključnih problema, ali i ograničenja poduzetničkih potpornih institucija, te prijedlozi za njihovo suzbijanje.

Predmet istraživanja ovog diplomskog rada su institucije i njihov utjecaj na poslovanje i razvoj gospodarskih subjekata, najviše malih i srednjih poduzeća. Glavni cilj je na temelju znanja stečenog na preddiplomskom i diplomskom studiju napraviti vlastitu analizu i osvrt na navedeni predmet istraživanja. Prikazano je i analizirano djelovanje mikropoduzeća Torzo d.o.o., te na koji način potporne institucije utječu na njegovo, ali i poslovanje sličnih poduzeća.

Uz standardne metode prikupljanja podataka, u radu su korištene i metode analize i sinteze, te indukcije i dedukcije pri obradi podataka. Metodom dedukcije objasniti će se određene činjenice i zakoni, odnosno zakonski okvir po kojem djeluju poduzetničke potporne institucije. Metodom indukcije analizirati će se određeni slučajevi koji će rezultirati zaključkom o općem sudu. Metodom sinteze napraviti će se poveznica između teorijskog dijela i primjera iz prakse, a metodom analize raščlaniti će se određeni pojmovi i zakoni na jednostavnije dijelove.

2. Teorijski aspekt poduzetništva

Poduzetništvo se u današnjem poslovnom svijetu nameće kao glavni pokretač nacionalnog gospodarstva. Iako smo zadnjih nekoliko desetljeća svjedoci ubrzanom razvoju poduzetništva kao gospodarske grane, njegovi početci javili su se još u nekim povijesnim razdobljima. Sam pojam poduzetništva dolazi od riječi poduzeti, što ujedno opisuje poduzetnika kao osobu koja ne bi trebala čekati da se nešto dogodi, nego krenuti u akciju. Drugim riječima, poduzetnik poduzima određene pothvate, te samim time preuzima rizik i neizvjesnost.

Tijekom vremena, brojni teoretičari Ekonomije trudili su se definirati sam pojam poduzetništva, no za njega je i dan danas teško pronaći univerzalnu definiciju. Na samom početku ovog rada biti će prikazane neke od najpoznatijih definicija poduzetnika i poduzetništva.

Poduzetnici su kreatori, inovatori i vođe koji mogu imati pozitivan utjecaj ne samo na zajednicu, već i na pojedince. Taj utjecaj se ogleda u obliku mijenjanja radnih navika, učenja, vođenja. Također, oni pronalaze nove tehnologije, proizvode, procese i usluge te na taj način pokreću cijelu ekonomiju. Ukratko, oni stvaraju novu vrijednost s visokim potencijalom (Škrtić i Mikić, 2011:102).

Poduzetništvo je proces u kojem se kombinacijom proizvodnih faktora izvodi ekonomska aktivnost koja će rezultirati profitom, a poduzetnik pri tome riskira vlastiti novac, vrijeme, zdravlje, društveni ugled, obitelj, sve kako bi svojom kreativnošću i inovativnošću osmislio proizvod ili uslugu koja će mu donijeti profit. Poznato je da su neka velika svjetska poduzeća zapravo započela kao mala poduzeća s poduzetničkom vizijom osnivača. Tu spadaju: Ford Motor, BMW, Fiat, Microsoft, Michelin, Ikea, Benneton. Unatoč svim negativnim stranama poduzetništva, ono je u stalnom rastu u svijetu, te doprinosi ekonomskom razvoju društva u kojem djeluje (Buble i Kružić, 2006:11).

Austrijanac Joseph A. Schumpeter se među ekonomistima i dalje smatra kao otac koncepta poduzetništva koji se često promovira u *teoriju o poduzetniku*. Također, on je i začetnik suvremenog stajališta da je poduzetništvo usko vezano uz dinamiku, promjene i

inovaciju iz čega se dalje razvila ideja o važnosti poduzetnika u objašnjavanju ekonomskog razvitka. Isti autor navodi i da tradicionalna statička analiza ne odgovara objašnjenju ekonomskog razvitka, već je statički aparat dovoljan samo kada je riječ o procesu adaptacije koji se događa uslijed društvenih, ekonomskih ili političkih promjena. Schumpeterov se način razmišljanja dakle, temelji na inovacijama i dinamici koje mogu izazivati novu potražnju i potrošnju, što u konačnici rezultira ekonomskim razvitkom (Barković, 2009:44).

Prema Barković (2009), „U današnjem teorijskom pristupu poduzetništvu, gotovo da ne postoji jedinstvena, ili najtočnija definicija poduzetništva. No, postoje tri tradicionalna koncepta pristupa poduzetničkoj teoriji, a to su:

1. Ekonomski pristup
2. Bihevioristički koncepti poduzetništva
3. Interdisciplinarni pristup“

Ekonomski pristup

Ekonomsko viđenje poduzetničkih aktivnosti je temeljeno na neravnoteži između potencijalno novoga i njegove realizacije, odnosno stvaranju mogućnosti ili želje za korištenjem tamo gdje ona još ne postoji, od strane jednog pojedinca ili više njih. Sama srž ekonomskog razumijevanja poduzetništva, bilo individualnog ili korporativnog, jest potraga za mogućnošću, odnosno šansom. Autori (Stevenson H.H, Jarillo M.J) ekonomista poduzetnika lociraju u turbulentna, promjenjiva i ekonomski vrlo zahtjevna okruženja gdje ga onda prikazuju kao destruktivnog kreativca koji je sposoban nužnost pretvoriti u vrijednost, a okolnosti u prilike. Ova tvrdnja još se bolje ilustrira u duhu američkog literarnog kritičara Bernarda de Voteya: „Ne možemo zaustaviti kišu, ali zato se ne moramo smočiti ako se sjetimo otvoriti kišobran. A mogli bismo se sjetiti i skupljati vodu pa je onda kasnije prodati“ (McCraw, 1997:15).

Bihevioristički koncepti poduzetništva

Nesposobnost ekonomista da dođu do suglasnosti o univerzalnoj definiciji poduzetnika proizlazi iz činjenice da se njima pristupa s isključivo ekonomskog aspekta. Naime, poduzetnik se predstavlja putem funkcija pri čemu se ne vodi računa da su one refleksija kompleksnog ponašanja poduzetnika u određenom vremenu i prostoru. Zbog svojih

tradicionalnih zahtjeva da se u ekonomske modele uključuju samo oni elementi koji su podložni kvantitativnom izričaju, analiziranju i dokazivanju, psihološki i sociološki elementi se zanemaruju, a s njima i neki od ključnih elemenata pojma poduzetništva. Upravo zbog toga se razvila nužnost da se polju poduzetništva pristupi sa stajališta drugih teorija, prvenstveno biheviorističkih, kako bi one nadopunile praznine ekonomskih teorija o poduzetništvu. Iz mora biheviorističkih teorija izdvajaju se sociologija, antropologija i psihologija kao najinteresantnije. Bihevioristi, odnosno psiholozi, svoju pažnju većinom usmjeravaju na uspostavljanje veze između poduzetništva i stupnja motivacije, osobnih karakteristika i spremnosti na inicijativu u okviru ekonomskih aktivnosti (Barković, 2009:67).

Interdisciplinarni pristup teoriji poduzetništva

Prema gotovo svim konceptima, njihovim doprinosima i ograničenjima, polje poduzetništva se definira kao polje koje proučava poduzetnike, njihove aktivnosti, funkcije, karakteristike, ekonomske, psihološke i sociološke efekte. Razvoj psihologije potječe iz filozofije, razvoj psihoanalize je krenuo iz medicine i psihologije, a razvoj poduzetništva kao potencijalne znanstvene discipline izvire iz gotovo svih znanosti o upravljanju. Teorija poduzetništva, a s time i jednog dana potpuno profilirana znanost o poduzetništvu, mora biti fleksibilna i interdisciplinarna kako bi odrazila njegove multidisciplinarnu korijene. Interdisciplinarni pristup nudi najlogičnije i najprirodnije rješenje. Prema navedenom pristupu interdisciplinarna osoba će biti stručnjak iz ekonomije ali s razvijenim komunikacijskim sposobnostima i znanstvenim senzibilitetom prema različitim paradigmatama i problemima vezanima uz interdisciplinarni management. Također, trebala bi biti upoznata i sa raspoloživim analitičkim instrumentarijem (Barković, 2009:76).

2.1. Razvoj poduzetništva u Republici Hrvatskoj i svijetu

Korijeni poduzetništva mogu se potražiti u semantičkom razvoju njegova pojma, što u prijevodu znači nešto činiti, poduzimati bez ikakve ekonomske konotacije. U Engleskoj, poduzetnici se nazivaju avanturistima, osvajačima, te osobama koje poduzimaju značajne pothvate i rizike. U 14. stoljeću i nadalje, pojam se proširuje na poduzetnike kao izvršitelje i ugovaratelje velikih proizvodnih/stvaralačkih projekata. U srednjem vijeku

tipičnim poduzetnikom se smatrala osoba koja je bila zadužena za velika arhitektonska djela poput dvoraca ili utvrda, javnih zgrada, katedrala ili slično. Koncept poduzetništva izvire iz razvoja industrijalizacije kao njezin nusproizvod, te dobiva na svom specifičnijem i znanstvenijem značenju zbog kristalizacije koncepta rizika, diferencijacije između posjedovanja i potraživanja kapitala, pojave izuma, razvijanje inovativnosti, te unapređenja znanja i znanosti (Barković, 2009:34).

Tek u 18. stoljeću dolazi do specijalizacije na području trgovine i posebnog odvajanja bankarskih poslova. U velikim korporacijama dolazi do razdvajanja funkcije vlasništva od funkcije upravljanja, pri čemu funkciju upravljanja preuzimaju menadžeri i tehnostrukture. Tržišna konkurencija, razvoj znanosti, tehnike i tehnologije omogućava porast profita i dovodi do stvaranja multinacionalnih kompanija i drugih organizacijskih oblika koji postaju simbolima današnjeg kapitalizma. Stoga, u poslovnim korporacijama suvremenog društva individualnog poduzetnika zamjenjuje u funkciji upravljanja korporativni menadžer. (Kolaković, 2006:27).

Paralelno s razvojem ekonomske teorije o poduzetništvu u svijetu i Europi, na području Republike Hrvatske također se javljaju prvi počeci razvoja poduzetništva. Na teritoriju Republike Hrvatske djelovalo je nekoliko uglednih ekonomskih teoretičara, koji su kasnije dali značajan doprinos razvoju poduzetništva svojim analizama trgovine i poslovanja.

Posebna uloga i značenje u razvoju hrvatskog poduzetništva pripadaju Benediktu Kotruljeviću koji je 1458. napisao prvu sistematsku raspravu o trgovini. U svom dijelu *O trgovini i savršenom trgovcu*, bavi se proučavanjem trgovine, ali trgovca kao osobe. U Kotruljevićevo vrijeme trgovina je bila povezana sa rizičnim poslovnim pothvatima, a neki od problema s kojima su se trgovci susretali u to vrijeme bile su avanture na prekomorskim putovanjima, nesreće na moru, nesigurnost kopnenih putova. Kotruljević pokušava istaći vrline dobrog gospodara i savršenog trgovca. Njihove karakteristike mogu se prenijeti i danas na opis ponašanja suvremenih poslovnih ljudi u poslovnim pothvatima (Škrtić i Mikić, 2011:4). Prema Kolakoviću, „Iako Kotruljević ne upotrebljava naziv poduzetnik, njegov savršeni trgovac mora poštivati moralna načela u poduzetničkom pothvatu jednako tako kao što da načela primjenjuje u odnosima sa svojom obitelji i suradnicima.“ (Kolaković, 2006:2-104)

Blaž Lorković je najistaknutiji hrvatski ekonomski pisac 19. stoljeća. On se zalagao za populariziranje znanosti o ekonomiji. U svom najpoznatijem djelu *Počela političke ekonomije* sustavno izlaže temeljna ekonomska znanja i pojmove. Prema Lorkoviću, za razvoj poduzetništva su najvažniji promicanje proizvodnje, obitelji, obuka te pravilna organizacija proizvodnje. (Kolaković, 2006:2-104)

Lorković poduzetnika definira kao osobu koja sjedinjuje potrebne proizvodne čimbenike i njima upravlja u cilju dobiti, svjesno preuzimajući rizik koji ta proizvodnja može donijeti. Nositeljem poduzetništva smatra pojedinca, jer je njegov uspjeh rezultat dobro odabrana posla, znanja, napornog rada i upornosti.“ (Škrčić i Mikić, 2011:4)

2.1. Vrste poduzetništva u Republici Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj poduzetnici se razvrstavaju na: mikro, male, srednje i velike, odnosno o pokazateljima utvrđenima na zadnji dan poslovne godine koja prethodi poslovnoj godini za koji se sastavljaju financijski izvještaji.

Prema Narodnim Novinama, „poduzeća u Republici Hrvatskoj se dijele na:

- Mikro poduzeća - ukupna aktiva 2.600.000,00 kuna, prihod 5.200.000,00 kuna, prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 10 radnika
- Mala poduzeća – ukupna aktiva 30.000.000,00 kuna, prihod 60.000.000,00 kuna, prosječan broj radnika tijekom poslovne godine -50 radnika
- Srednja poduzeća – ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna, prihod 300.000.000,00 kuna, prosječan broj radnika tijekom poslovne godine -250 radnika
- Velika poduzeća – poduzetnici koji prelaze granične pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta iz gore navedenih pokazatelja, a to su banke, štedne banke, stambene štedionice, društva za osiguranje, društva za reosiguranje, leasing društva, društva za upravljanje UCITS fondovima itd. „ (NN/ 78/15, 134/15, 120/16, 04/18).

Iz navedenog možemo zaključiti kako je najvažniji kriterij za podjelu poduzeća na mikro, mala, srednja i velika zapravo iznos aktive (imovine), broj zaposlenih, prihod i prosječan broj radnika u jednoj poslovnoj godini.

Tablica 1: Struktura poduzeća s obzirom na veličinu od 2011. do 2015.

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Mala poduzeća	89.539	95.597	99.573	102.895	105.029
Srednja poduzeća	1.292	1.309	1.268	1.221	1.192
Velika poduzeća	359	348	350	354	348

Izvor: autor prema Alpeza, Has, Novosel i Singer, (2016:15)

Iz priložene tablice možemo zaključiti kako je u promatranom razdoblju najveći broj malih poduzeća, a razlog tome bi mogla biti jednostavnost njihovog osnivanja. Broj malih poduzeća je i dalje u stalnom porastu, što se može vidjeti u podacima iznad. Broj srednjih poduzeća je u blagom opadanju nakon 2012. godine, a i općenito ih je dosta manje nego malih poduzeća. U Republici Hrvatskoj se nalazi najmanje velikih poduzeća, čiji broj nakon povećanja u 2013. bilježi ponovni pad u 2015.

2.2.Prednosti i nedostaci poduzetništva kao aktivnosti

Poduzetništvo uistinu može predstavljati temelj gospodarstva neke države, te biti okidač za odvijanje ekonomskih aktivnosti, no ono sa sobom može nositi i određene nedostatke.

„Prednostima ulaska u poduzetništvo smatraju se :

- Preuzimanje kontrole nad vlastitom sudbinom,
- mogućnost mijenjanja postojeće stvarnosti,
- poduzetnik radi ono što voli,
- mogućnost iskorištavanja svih svojih potencijala,
- ostvarivanje neograničenih profita,
- priznatost u društvu.“ (Škrtić i Mikić, 2011:4-102)

No, osim prednosti, isti autori navode i „da su nedostaci poduzetništva :

- Nesigurnost dohotka,
- niska kvaliteta života za vrijeme uspostavljanja poslovanja,

- visoka razina stresa,
- rizik gubitka uloženog kapitala
- nedefinirano radno vrijeme i naporan rad,
- neograničena odgovornost.“ (Škrtić i Mikić, 2011:4-102)

Iz svega navedenog može se reći kako ulazak u svijet poduzetništva uistinu ima svoje loše strane, no ipak sadrži i nešto veći broj dobrih stvari koje se potencijalno mogu dogoditi. Započinjanjem poduzetničke djelatnosti poduzetnik će raditi posao koji voli, i koji je u konačnici sam izabrao. Za osobu koja radi posao koji voli najčešće se kaže kako neće morati „raditi“ niti jedan dan u svome životu, odnosno neće imati nelagodan osjećaj prilikom odlaska na posao. Ako pri tome ta osoba pogodi „tržišnu nišu“, odnosno nezadovoljenu potražnju na tržištu, zarada odnosno profit ne bi trebali izostati. Također, poduzetnik nema sebi nadređene, već ima slobodu prilikom organizacije posla, no uz određenu dozu odgovornosti. Također, poduzetništvo je jedna od djelatnosti za koju možemo reći da postoji veliki rizik kako se uloženi kapital, vrijeme i trud u konačnici neće isplatiti.

3. Poduzetnički pothvat

3.1. Pojam poduzetničkog pothvata

Poduzetnički pothvat u ekonomskoj teoriji najčešće se predstavlja kao simbioza poduzetničke ideje, odnosno prepoznate prilike koju prati dovoljna količina kapitala. Glavni nositelj, odnosno provoditelj poduzetničke aktivnosti, je sam poduzetnik. (Škrtić i Mikić, 2011:4-102)

Slika 1: Nastajanje poduzetničkog pothvata

Izvor: Škrtić i Mikić, (2011)

3.2. Oblici financiranja poduzetničkog pothvata

Pokretanje poduzetničke aktivnosti podrazumijeva ulaganje kapitala te osnivanje jednog od oblika poduzeća. Međutim, veliku prepreku u osnivanju poduzeća može predstavljati način njegova financiranja. Poduzetnici početnici danas se susreću sa manjkom financijskih sredstava te zbog toga, ali i nedovoljnog znanja i iskustva imaju ograničen pristup mnogim izvorima financiranja. Odluka o izvorima financiranja može biti od ključne važnosti za daljnje poslovanje poduzeća te u konačnici može odrediti njegov uspjeh.

„Prije pokretanja neke poduzetničke aktivnosti, dobro je razmisliti o sljedećem:

- Financijskoj pismenosti, odnosno poznavanju svih prednosti i nedostataka financiranja,
- Kreativnosti prilikom traženja početnog kapitala kao i kreativnosti prilikom osmišljavanja poslovnih ideja,
- Vođenju računa o uvjetima posuđivanja (sredstva do kojih se može iznimno brzo doći imaju i veću cijenu)“ (Delić, Oberman Peterka, Perić, 2010:25)

U Republici Hrvatskoj, poduzeća najčešće koriste unutarnje izvore financiranja, što je karakteristično najviše kod malih i velikih poduzeća. Od vanjskih izvora izdvaja se bankarski kredit, a tu je još i leasing koji predstavlja nebankarski kredit. Najveći udio vlastitih sredstava poduzetnika dolazi od uštedevine koju je stekao tijekom godina obavljanja poduzetničke aktivnosti. Iznad navedeni oblici financiranja predstavljaju tradicionalne oblike financiranja, o kojima će nešto više biti rečeno u nastavku ovog rada. Uz tradicionalne oblike financiranja, postoje još i alternativni oblici koji će također biti spomenuti u sljedećem odlomku.

„Programi financiranja potpomognuti od strane države obuhvaćaju davanje nepovratnih potpora, subvencioniranje kamata na kredite, davanje jamstva s ciljem poticanja novog zapošljavanja, povećanja broja inovacija i efikasnosti. Europska unija nastoji ostvariti osam temeljnih ciljeva:

- Uklanjanje teškoća administrativnog, financijskog i pravnog karaktera,
- Poticanje malih i srednjih tvrtki da se spoje u jedinstveno tržište,

- Pomoć malim i srednjim tvrtkama putem EU programa, pri čemu se posebna pažnja usmjerava prema manje razvijenim regijama
- Podrška svim oblicima uskuga koje za cilj imaju razvoj malih i srednjih tvrtki,
- Poticanje suradnje i partnerstva,
- Pomoć u nabavi kapitala,
- Povećanje kvalitete menadžerskog djelovanja malih i srednjih tvrtki
- Donošenje novih normi na temelju dosadašnjeg iskustva iz djelovanja malih i srednjih tvrtki“ (Škrtić i Mikić, 2011:270)

3.3.Tradicionalni i alternativni oblici financiranja

Tradicionalni oblici financiranja

Vlastiti kapital –Vlastiti kapital se može opisati kao sredstva za financiranje koja poduzetnik osobno ulaže za ostvarenje vlastitog poslovnog pothvata. Mogućnost financiranja vlastitim kapitalom uvelike ovisi o razvitku domaćeg financijskog sustava, odnosno o financiranju emisijom dionica iz javnih ili privatnih izvora. Vlastita sredstva dakle mogu biti dionički kapital, partnerski ulog, poduzetnikova ušteđevina ili imovina. Tu dakle spada sve ono što poduzetnik može uložiti u poduzeće, a da može postići određenu vrijednost na tržištu. Kada poduzetnik koristi vlastita sredstva financiranja, tada ne postoji obveza vraćanja, rok dospijeca, niti kamata kao izravni rok korištenja. (Šarlija, 2008:43)

Obitelj ili prijatelji –Oni mogu predstavljati najjednostavniji oblik stjecanja financijskih sredstava. Može se pojaviti u obliku poklona, pozajmica ili poticaja. Članovi obitelji ili prijatelji ulažu u poslovanje sa nadom da će poduzeće postići tržišni uspjeh, odnosno profit, te su u pravilu strpljiviji u iščekivanju rezultata. (Šarlija, 2008:54)

Bootstrapping – Možemo ga opisati kao pronalaženje metoda kojima se pokušava izbjeći nužnost za eksternim kapitalom, gdje poduzetnik može pokazati svu svoju kreativnost i dosjetljivost. Također, može se smatrati tehnikom štednje i radikalnog smanjenja troškova. Ako se nakon početne faze poslovanja poduzeća traži vanjski investitor, bootstrapping iz povijesti poduzeća može istom tom investitoru pokazati da se radi o snalažljivom poduzeću koje je već svladalo određene prepreke. Prema istom autoru,

moguće ga je postići samo u slučaju malih troškova poduzeća, jer ukoliko postoji potreba za većim iznosom financiranja, trebalo bi se potražiti drugi iznos financiranja. (Delić, 2013:2)

Kredit –Predstavljaju vrlo čest oblik financiranja u svijetu poduzetništva, a uvijek se odobravaju uz određene uvjete plaćanja (kamatna stopa) i vremenski rok. Što se tiče vrsta kredita, postoje bankovni i trgovački krediti. Trgovački kredit predstavlja vrstu kredita kojeg dobavljači odobravaju kupcima, odnosno isporučuju robu za koju postoji mogućnost naknadnog plaćanja unutar određenog vremenskog razdoblja. (Šarlija, 2008:43)

Bankovni kredit izravno je posuđeni novac od banke i podrazumijeva da banka u određenom roku isplati novac, dok je poduzeće obvezano da u ugovorenom roku vrati glavnicu uvećanu za kamatnu stopu. Poduzeća u Republici Hrvatskoj posluju i vrše naplate putem žiro računa, i ovakve vrste kredita u pravilu bankama donose velike prihode. (Marković, 2000:10)

Alternativni oblici financiranja

Prema autorici Đurđević (2016.), danas se sve veća važnost daje rizičnom kapitalu, odnosno alternativnom izvoru financiranja malih i srednjih poduzeća. Rizični kapital se može pojaviti u obliku *skupnog financiranja, poslovnih anđela, fondova privatnog kapitala, te fondova rizičnog kapitala*. Iako je zadnjih, a pogotovo ove godine svijet zahvatila financijska kriza, ulaganja u rizični kapital nije u opadanju, već je čak u određenim vremenskim intervalima ostvario i rast. Najpoznatiji oblik alternativnog izvora financiranja predstavlja skupno financiranje.

Tablica 2: Percepcija raspoloživosti alternativnih izvora financiranja u 2016.i 2017.

	2016.			2017.		
	GEM prosjek	EU prosjek	Hrvatska	GEM prosjek	EU prosjek	Hrvatska
Financijske podrške (koeficijent)	4,22	4,48	3,79	4,31	4,48	4,02

Izvor: Cepor.hr, Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj, (2018:46)

Ocjena 9 bi u ovom slučaju sugerirala da postoji dovoljno alternativnih izvora za nova i rastuća poduzeća kao što su: dionički fondovi, vladine subvencije, privatni investitori, poslovni anđeli, fondovi rizičnog kapitala, crowdfunding, te javna ponuda dionica. Međutim, prema navedenim podacima ocjena Republike Hrvatske je ispod razine Europske unije, što bi značilo kako ne postoji dovoljno financijske podrške za alternativno financiranje, ali da postoji još dosta mjesta za napredak u tom pogledu.

Sredstvima za poticanje poduzetništva osim poduzeća koriste se i potporne institucije te tijela državne i lokalne samouprave. Većinu potpora koje se navode u ovome radu, uključujući i bespovratne potpore iz europskih strukturnih fondova dodjeljuju institucije Republike Hrvatske.

Dakle, bespovratne potpore za razvoj poduzetništva nude:

- Resorna ministarstva,
- Državne agencije,
- Županije, gradovi, općine.

Poduzetničke kredite po subvencioniranim kamatnim stopama nude:

- Hrvatska banka za obnovu i razvoj (HBOR),
- Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije (HAMAG BICRO),
- Poslovne banke.

4. Poduzetnička infrastruktura u Republici Hrvatskoj

Poduzetnička infrastruktura u nekoj državi se može definirati kao zakonski propisi, sredstva i ustanove na kojima se zasniva stabilnost i razvoj društvenih zajednica i države. (Škrtić i Mikić 2011:73). Definirano Zakonom o unapređenju poduzetničke djelatnosti, poduzetnička infrastruktura predstavlja ukupnost svih prostorno specifičnih oblika odvijanja različitih poduzetničkih djelatnosti nastalih kao rezultat promišljenog i organiziranog prostorno razvojnog koncepta jedinica lokalne (regionalne) samouprave, tj. Republike Hrvatske (NN/ 93/13, 114/13, 41/14).

Prema Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture (2018.), „poduzetničku infrastrukturu čine:

- Poduzetničke zone
- Poduzetničke potporne institucije unutar Republike Hrvatske
  - Razvojne agencije
  - Poduzetnički centri
  - Poduzetnički inkubatori
  - Poduzetnički akceleratori
  - Znanstveno-tehnološki parkovi „

Poduzetničke potporne institucije pomažu malim i srednjim poduzećima na način da im pružaju informacije, savjete i obrazovanje iz područja poduzetništva. Glavna zadaća poduzetničkih potpornih institucija je izgradnja pozitivne poduzetničke klime i infrastrukture na lokalnoj i regionalnoj razini.

Kako se navodi u Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture (2018.), „poduzetnička infrastruktura trebala bi biti opremljena:

- Energetskom infrastrukturom
- Komunalnom infrastrukturom
- Prometnom infrastrukturom
- Komunikacijskom infrastrukturom“

Temeljna svrha navedenog zakona je da se postojećim i potencijalnim poduzetnicima omoguće standardizirane uvjete sa visokom infrastrukturnom opremljenošću unutar poduzetničkih zona i poduzetničkih potpornih institucija. Također, pokušava se uspostaviti konkurentni i transparentni sustav u kojem će se putem raznih mjera i olakšica, bilo to u fazi početnog investiranja ili u fazi proširenja poslovanja, omogućiti lakše poslovanje.

4.1. Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture

Web izvor reg.mingo.hr navodi da je državnim zakonom donesena odluka o potrebi i obvezi za osnivanjem Jedinstvenog registra poduzetničke infrastrukture. Radi se o

sistematiziranoj bazi podataka koja se vodi u Ministarstvu gospodarstva, poduzetništva i obrta, koje također predstavlja i glavno ministarstvo zaduženo za poduzetničke zone i potporne institucije.

Glavni cilj registra je evidentirati, nadopunjavati i objavljivati u javnosti podatke o subjektima unutar poduzetničke infrastrukture na teritoriju Republike Hrvatske, odnosno onih subjekata koji namjeravaju koristiti poticajne mjere.

Ovaj registar je uređen zakonom o unapređenju poduzetničke infrastrukture (NN broj 93./13., 114./13., i 41./14.) i Napatkom za izradu i način korištenja Jedinog registra poduzetničke infrastrukture (NN 86/18).

Prema (reg.mingo.hr), svi subjekti koji predstavljaju dio poduzetničke infrastrukture u Republici Hrvatskoj, moraju se upisati u registar čim dobiju akt o osnivanju. Također, upis u registar predstavlja i jedan od preduvjeta za korištenje financijskih sredstava od potpornih institucija.

4.2.Poduzetnički centri

Prema Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture (2018.), „Poduzetnički centri se odnose na registrirane pravne osobe zadužene za operativno provođenje mjera za razvoj i poticanje poduzetništva na lokalnom ili širem području (županija, regija), koji predstavljaju središta stručne i edukativne pomoći poduzetnicima radi razvoja poduzetništva u sredinama u kojima su osnovani.“

Poduzetnički centri su središta stručne i savjetodavne pomoći poduzetnicima, razvijaju se u svim županijama, a zatim u gradovima i općinama, ovisno o broju poduzetnika na određenom području kojima je takav oblik pomoći potreban. Godišnje, u prosjeku oko 7000 poduzetnika u Republici Hrvatskoj zatraži pomoć poduzetničkih centara. (Škrtić i Mikić, 2006:73)

Aktivnosti poduzetničkih centara su brojne, no „neke od najvažnijih su:

- Informiranje
- Savjetodavne i konzultantske usluge
- Izrada, procjena i selekcija poduzetničkih projekata

- Savjetodavne informacije o mogućnostima poduzetničkih projekata
- Nalaženje i aktiviranje financijskih izvora
- Baza kataloga za projekte
- Financijski krediti i konzalting
- Pronalaženje poslovnih partnera u zemlji i inozemstvu
- Usluge istraživanja tržišta i marketinga
- Seminari za poduzetništva
- Organiziranje stručnog usavršavanja i osposobljavanja poduzetnika“
(Kolaković, 2006:104)

Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, aktivno pomažu i sufinanciraju neke aktivnosti poduzetničkih centara, ali uz uvjete da se osiguraju pristojni uvjeti za rad centara od strane osnivača, da osnivači ili lokalna i regionalna samouprava ulažu u konkretne projekte i da sami sudjeluju u pojedinim projektima i programima.

4.3.Poduzetničke zone

Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture (2018.) navodi „poduzetničkim zonama se smatraju infrastrukturno opremljena područja definirana prostornim planovima, namijenjena obavljanju određenih vrsta poduzetničkih, odnosno gospodarskih djelatnosti. Osnovna karakteristika poduzetničkih zona je zajedničko korištenje infrastrukturno opremljenog i organiziranog prostora od strane poduzetnika kojima se poslovanjem unutar poduzetničke zone omogućuje racionalizacija poslovanja i korištenje raspoloživih resursa poduzetničke zone.“

Velik broj ekonomista navodi da se manjak poduzetničkih zona može navesti kao jedan od najznačajnijih nedostataka gospodarstva u Republici Hrvatskoj. Poduzetničke zone omogućuju jednostavnije, brže i jeftinije pokretanje proizvodnih aktivnosti. Smatra se da je razvoj poduzetničkih zona potreban u blizini svakog većeg naselja, a težište poslovnih aktivnosti trebala bi biti proizvodnja. U Republici Hrvatskoj danas se nalazi 97, potpuno i li djelomično komunalno opremljenih poduzetničkih zona s oko 13.750 zaposlenih. Programom Vlade Republike Hrvatske predviđeno je da se državno zemljište ili

nekretnina u vlasništvu države iskoriste za izgradnju poduzetničke zone ili daju u najam bez naknade. (Škrtić i Mikić, 2011:74)

U Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture se spominje „s obzirom da u Republici Hrvatskoj ne postoji dovoljan broj otvorenih poduzetničkih zona, država može osnivati poduzetničke zone koje su od posebnog gospodarskog interesa. Poduzetničkim zonama od posebnog gospodarskog interesa smatraju se sve one poduzetničke zone čija veličina raspoložive slobodne površine iznosi minimalno 50 hektara.“

Dakle, prilikom osnivanja poduzetničke zone potrebno je prvo napraviti studiju koja će prikazati gospodarsko stanje, te prikupiti informacije o uređenim zonama u okolici kako bi utvrdilo koliko je zona na tome području uistinu potrebna. U program razvoja poduzetničke zone uključuju se i javna poduzeća, sve u cilju kako bi se osigurale početne aktivnosti za početak rada i normalno funkcioniranje zone.

Tablica 3: Popis poduzetničkih potpornih institucija u RH

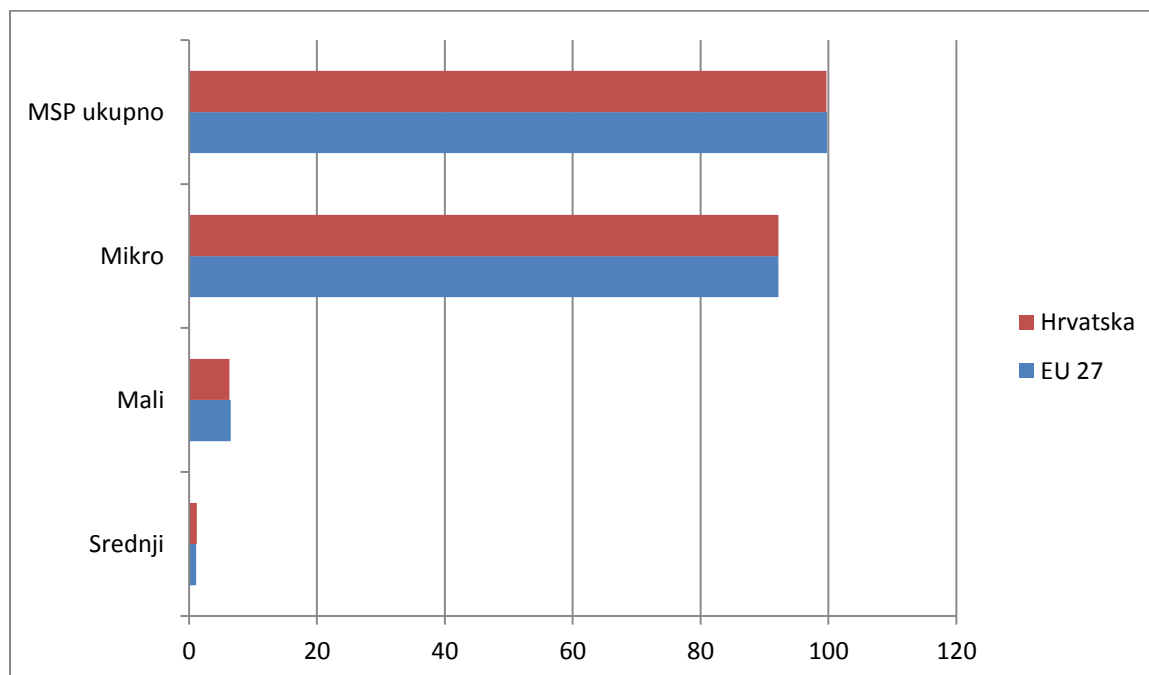
Naziv potpore	Broj postojećih potpora u RH
Razvojne agencije	51
Poduzetnički centri	31
Poslovni inkubatori	34
Poslovni parkovi	1
Znanstveno tehnološki parkovi	3

Izvor: autor prema Alpeza, Has, Novosel i Singer, (2017)

5. Analiza sektora maloga gospodarstva u Hrvatskoj

Prema web izvoru mingo.hr, Republika Hrvatska s obzirom na ukupno veličinu sektora malog gospodarstva ne ukazuje prevelike razlike u odnosu na Europsku uniju. Ukupno u Hrvatskoj postoji 168,931 subjekta malog gospodarstva. Mikropoduzeća čine 92,2% (do devet zaposlenika), zatim 6,3% čine mala poduzeća (od 10 do 49 zaposlenika), a srednje velika poduzeća čine 1,2,% (prikazano na Tablici br. 4.). Također, iz ispod navedenog grafa vidljivo je da u Hrvatskoj posluje 99,7% subjekata malog gospodarstva, dok je prosjek Europske unije 99,8%.

Tablica 4: Sektor malog i srednjeg gospodarstva u Republici Hrvatskoj

Izvor: autor prema podacima web izvora mingo.hr

U 2018. godini, sektor mikro, malih i srednjih poduzeća ostvario je 58% ukupnog prihoda koji je ostvaren na razini Republike Hrvatske. U ukupno ostvarenom izvozu svih poduzeća u Hrvatskoj, sektor malih i srednjih poduzeća čini udio od 53%. Svakako je zanimljiv i podatak da mikro, mala i srednja poduzeća zapošljavaju skoro tri četvrtine (72,2%) od ukupnog broja svih zaposlenih u nekom poslovnom subjektu u Republici Hrvatskoj (Alpeza, Has, Oberman Peterka, Oberman, Perić, Pervan, 2019:15).

Tablica 5: Struktura poduzeća s obzirom na veličinu od 2014. do 2018. godine

	2014.		2015.		2016.		2017.		2018.	
	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%	Broj subjekata	%
Sektor malih i srednjih poduzeća	104.116	99,7	106.221	99,7	114.156	99,7	119.752	99,7	130.757	99,7

Mikro i mala poduzeća	102.895		105.029		112.809		118.352		129.259	
Srednja poduzeća	1.221		1.192		1.347		1.400		1.498	
Velika poduzeća	354	0,3	348	0,3	327	0,3	329	0,3	360	0,3
Ukupno	104.470	100	106.569	100	114.483	100	120.081	100	131.117	100

Izvor: FINA (2019)

Prema web izvoru mingo.hr, međunarodni istraživački projekt o poduzetništvu GEM (Global Entrepreneurship Monitor), u koji je Republika Hrvatska uključena od 2002. godine, ukazuje na nisku razinu aktivnosti u pokretanju novih poduzetničkih pothavata koji se mjeri TEA (Total Entrepreneurial Activity) indeksom.

Tablica 6: Poduzetnička aktivnost u Hrvatskoj od 2014. do 2018. godine

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
TEA indeks (%)	8,0	7,7	8,4	8,9	9,6
TEA indeks (%) GEM prosjek	14,0	14,5	14,2	18,5	10,2
TEA indeks (%) EU prosjek	7,8	8,0	8,6	8,3	7,6

Izvor: Alpeza, Has, Oberman Peterka, Oberman, Perić, Pervan (2019)

U Republici Hrvatskoj izrazito su izražene razlike u regionalnoj razvijenosti pojedinih dijelova, što će biti i prikazano u tablici br. 7.

Tablica 7: Regionalne razlike u pokretanju poslovnog pothvata od 2014. do 2018. godine

Regija	2014.		2015.		2016.		2017.		2018.	
	TEA	Rang	TEA	Rang	TEA	Rang	TEA	Rang	TEA	Rang
Istra, Primorje i Gorski kotar	6,8	4	11,8	1	7,5	4	9,8	3	11,4	2
Zagreb i okolica	9,5	1	8,2	3	11,4	1	9,9	2	9,4	3
Dalmacija	9,2	2	9,0	2	7,7	3	11,2	1	14,4	1
Sjeverna Hrvatska	8,8	3	7,7	4	8,1	3	8,8	4	8,4	4
Lika i Banovina	4,4	6	4,4	5	7,5	4	6,7	5	4,7	6
Slavonija i Baranja	5,8	5	3,9	6	5,7	5	5,1	6	6,6	5

Izvor: Alpeza, Has, Oberman Peterka, Oberman, Perić, Pervan (2019)

Iz navedenih podataka iznad, nažalost možemo primijetiti kako su Slavonija i Baranja unazad nekoliko godina ostvarile loš indeks poduzetničke aktivnosti. Istra, primorje i Gorski kotar u zadnje 3 godine ostvaruju porast navedenog indeksa, kao i Dalmacija. Prikazane podatke bi jednostavno trebalo uzeti kao motivaciju i dokaz da u našoj regiji uistinu postoji puno mjesta za napredak.

Tablica 8: Uzroci prekida poduzetničke aktivnosti u Hrvatskoj 2017. i 2018. godine

Uzroci prekida poslovne aktivnosti	2017.	2018.
Prilika za prodaju	0	0,6
Poduzeće nije profitabilno	34,2	19,7
Problemi u pristupu financiranju	15,2	7,4
Drugi posao ili poslovna prilika	5,7	18,5
Izlaz je bio planiran	1,4	1,9
Umirovljenje	4,7	9,1
Osobni ili obiteljski razlozi	25,4	16,5
Incidentne situacije	1,1	7,1
Porezna politika/administracija	12,5	19,2

Izvor: Izvor: Alpeza, Has, Oberman Peterka, Oberman, Perić, Pervan (2019)

Iz tablice iznad vidimo kako je razlog prekida poslovanja zbog prilike za prodaju poduzeća jako rijedak slučaj u praksi. Zabrinjavati može podatak o porastu prekida poslovanja zbog incidentnih situacija ili umirovljenja poduzetnika, što bi vrlo vjerojatno značilo da nitko iz njegove obitelji ne želi nastaviti bavljenje poduzetničkom djelatnošću. Također, ono što je više puta naglašeno u ovome radu, spora administracija i porezna politika u samo godinu dana doživjeli su veliki porast. Ohrabruju jedino opadajući postotci problema u pristupu financiranja te neprofitabilnosti poduzeća.

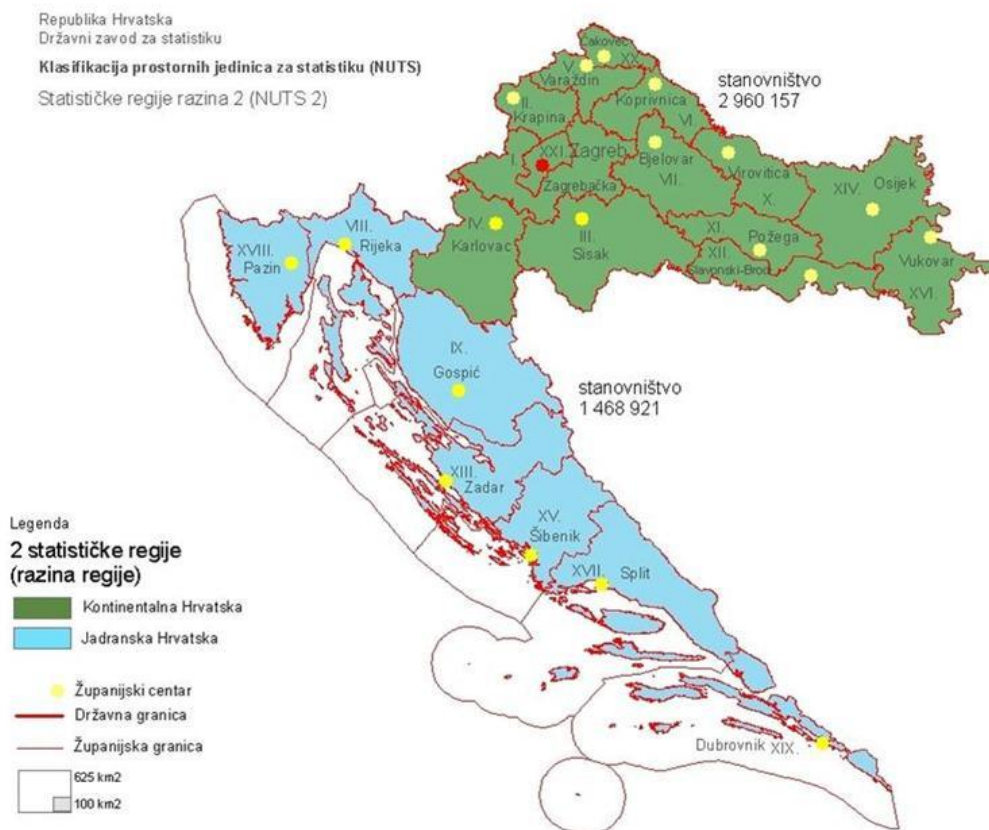
Iako Hrvatska ima slične statističke podatke kao i ostatak EU zemalja kada je riječ o udjelu malog gospodarstva u ukupnoj zaposlenosti i dodanoj vrijednosti, broj aktivnih mikro, malih i srednjih poduzeća svakako bi trebalo povećati. Kada se radi o otvaranju novih poduzeća u Republici Hrvatskoj, tu postoji nešto niža stopa nego u većini EU zemalja, a problem se s vremenom samo povećao jer se dogodilo povećanje stope zatvorenih obrta u jednoj godini. Posljedično tome opada i ukupna veličina sektora malog gospodarstva, a s obzirom da stopa nezaposlenosti raste nužno je poduzeti odgovarajuće mjere kako bi se povećala stopa otvaranja novih poduzeća, te osigurala potpora za njihovo

uspješno poslovanje. Budući da mali poduzetnici predstavljaju jedan od najvitalnijih dijelova gospodarstva Republike Hrvatske, nužno je pružiti stratešku potporu i pojačati mjere zapošljavanja.

5.1. Prostorna raspoređenost djelatnosti malog gospodarstva u Hrvatskoj

Prema podacima sa web izvora mingo.hr, naša država podijeljena je na dvije NUTS II regije: Jadransku Hrvatsku i Kontinentalnu Hrvatsku. Podjela NUTS regija prikazana je na slici ispod.

Slika 2: Statistička klasifikacija prostornih jedinica RH - NUTS 2

Izvor: razvoj.gov.hr

Kontinentalna Hrvatska dominira prema broju malih gospodarstava, kao i broju zaposlenih u malom gospodarstvu. No, u Osječko-baranjskoj županiji broj poduzetnika više je od prosjeka cijele Kontinentalne Hrvatske.

Tablica 9: Broj poduzeća i broj zaposlenih po županijama i NUTS II regijama

Broj poduzeća i zaposlenost u županijama	Broj poduzeća (%)	Broj zaposlenih (%)
Bjelovarsko-bilogorska županija	2,17%	2,22%
Brodsko-posavska županija	2,49%	2,42%
Grad Zagreb	23,60%	28,16%
Karlovačka županija	2,27%	2,25%
Koprivničko-križevačka	2,19%	1,91%
Krapinsko-zagorska županija	2,27%	2,65%
Međimurska županija	2,40%	3,48%
Osječko-baranjska županija	5,37%	5,49%
Požeško-slavonska županija	1,24%	1,22%
Sisačko-moslavačka županija	2,54%	2,60%
Varaždinska županija	3,25%	4,06%
Virovitičko-podravska županija	1,82%	1,27%
Vukovarsko-srijemska županija	3,20%	2,80%
Zagrebačka županija	6,59%	6,33%

Izvor: mingo.hr

Tablica iznad prikazuje kako je moć, odnosno centralizacija poduzetništva u Gradu Zagrebu, kao i Zagrebačkoj županiji vrlo prisutna u hrvatskom gospodarstvu. No, iako neki prethodni podaci pokazuju kako poduzetništvo u Slavoniji i Baranji baš i nije razvijeno, iz ove tablice vidimo kako dvije županije izuzev Grada Zagreba, ostvaruju postotak iznad prosječnog. Osječko baranjska županija je prema postotku poduzeća i broju zaposlenih odmah iznad Grada Zagreba i Zagrebačke županije. Iz navedenog se može

zaključiti kako su poduzetničke aktivnosti i poduzeća uistinu prisutni u našoj regiji, no raznim potporama države i institucija, one bi mogle biti još efikasnije i stvoriti veću dodanu vrijednost.

5.2. Analiza slučaja na poslovanju poduzeća Torzo d.o.o.

Kao primjer za analizu slučaja koristit ću poduzeće Torzo d.o.o (OIB 02627357876). Poduzeće je osnovano 2002. godine sa sjedištem u kontinentalnoj Hrvatskoj (NUTS 2 regija), točnije u mjestu Lovas. Prema (Fininfo.hr), poduzeće spada u kategoriju mikropoduzeća budući da ima 10 zaposlenih i godišnje prihode od približno 1.500.000,00kn.

Što se tiče poduzetničke aktivnosti, poduzeće se pretežno bavi građevinskim projektiranjem, izdavanjem energetskih certifikata, ali i uzgojem voća za pripremanje sokova. Što se tiče tržišta, poduzeće Torzo geografski pokriva čitav teritorij Republike Hrvatske na kojem obavlja 100% poslovanja. S obzirom na sjedište i geografsku udaljenost primarno ciljno tržište je istočna Slavonija (Vukovarsko- srijemska županija i Osječko-baranjska županija)

Iz ispod navedene SWOT analize možemo zaključiti da iako se radi o mikropoduzeću, ono održava snažne odnose sa klijentima i većinom radi na desetke projekata za iste klijente, što može biti ključno u ovoj poslovnoj djelatnosti. S obzirom na tešku gospodarsku situaciju u kojoj se država trenutno nalazi, nestabilno tržište i nelikvidnost klijenata, potporne institucije mogu igrati veliku ulogu u opstanku i podizanju konkurentnosti ovakvih poduzeća.

Slika 3: SWOT analiza poduzeća Torzo d.o.o.

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> *Snažan poduzetnički duh *Kvalitetna struktura ljudskih resursa koju čine obrazovani zaposlenici *Dugogodišnja tradicija rada u predmetnom sektoru *Veliki broj klijenata i poslovnih partnera s kojima je uspostavljena odlična suradnja *Visoka kvaliteta usluga *Konkurentne cijene usluga *Stabilni financijski kapaciteti *Snažan upravljački kapacitet *Otvoren prostor za napredak dobrih zaposlenika 	<ul style="list-style-type: none"> *Nedostatak odgovarajuće računalne opreme *Slab marketing *Velik broj konkurentskih poduzeća *Nedovoljna izgrađenost brenda na tržištu *Nedovoljna prisutnost digitalne tehnologije u poslovne i promotivne svrhe *Problemi sa klijentima - neplaćanje na vrijeme *Nepostojanje internet stranice *Nedostatak certifikata
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> *Velika usredotočenost na klijente u odnosu na konkurenciju *Usluge prilagođene klijentima *Veća potražnja za uslugama projektiranja i nadzora *Razvoj i uvođenje proizvoda i/ili usluga prilagođenih potrebama klijenata *Rad s partnerima na razvijanju njihovih projekata za apliciranje na fondove Europske unije *Veći zahtjevi kupaca u pogledu kvalitete usluga 	<ul style="list-style-type: none"> *Nestabilno tržište *Teška gospodarska situacija u zemlji *Ovisnost o domaćem (lokalnom) tržištu *Snažni konkurenti koji utječu na rast troškova tj. smanjenje profita *Nelikvidnost klijenata *Niska kupovna moć domaćeg stanovništva *Regulatorne prepreke *Visoki porezi i nestabilna porezna politika

Izvor: Privatni dokumenti poduzeća Torzo d.o.o.

Udio ženskih zaposlenika u poduzeću iznosi 36%, s tendencijom rasta, čime se poduzeće namjerava uskladiti s dobrom praksom Europske unije o minimalnom udjelu ženskih zaposlenika od 40%, tj. smjernicama da oba spola budu jednako zastupljena. Sveukupno 36% zaposlenika ima visoku stručnu spremu, postotak koji se s godinama povećavao s ciljem jačanja ukupnog intelektualnog kapitala poduzeća.

Unazad nekoliko godina ovo poduzeće je koristilo niz programa od potpornih institucija, neke od njih navest ću u daljnjem tekstu.

- Poduzeće se u 2019. godini prijavilo na „Operativni program učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.“, kojim je zaposlena jedna ženska osoba koja je imala određenu invalidnost. Osoba je ispunjavala kriterij da je u statusu nezaposlene osobe i da se nalazi u dobi između 15-29 godina. Projekt provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje u suradnji sa Europskom unijom i Europskim socijalnim fondom, a aktualan je i traje do kraja 2020. godine. Ovakvi i slični projekti mogu biti na obostranu korist zaposlenika i poslodavca, budući da plaću radnika u ovom slučaju

pokriva Europski socijalni fond zajedno sa Hrvatskim zavodom za zapošljavanje. Osim plaće, iz fonda su pokriveni doprinosi i sva davanja koja bi tvrtka imala za navedenu osobu u sljedeća 24 mjeseca. Zaposlenoj osobi podigla se kvaliteta života, te joj je omogućeno da bude dijelom radne zajednice i da se socijalizira.

- Poduzeće se u 2018. Godini prijavilo na projekt „Unapređenja poslovnih procesa s ciljem optimizacije poslovanja“, koji predstavlja bespovratna sredstva financirana iz *Europskih strukturnih i investicijskih fondova za regionalni razvoj*. Glavni cilj ovog projekta je poboljšanje konkurentnosti poduzeća putem unapređenja komunikacijske i informacijske tehnologije. Prilikom prijave za ovaj projekt, poduzeće je moralo napraviti analizu poslovanja i navesti svoje dugoročne ciljeve poput: dodatnog zapošljavanja, ulaganja u novu opremu, izrada kvalitetnog marketinškog plana, te u konačnici uvođenje certifikata ISO 9001. Sve navedene ciljeve poduzeće je planiralo ostvariti uvođenjem novih tehnologija, budući da je stara bila zastarjela i neadekvatna. Kao što je prikazano na slici br. 4., vrijednost bespovratnih sredstava za ovaj projekt iznosio je 123.111,63kn. Projekciju ovog projekta nadzire agencija HAMAG –BICRO, za razdoblje od 2018.-2023. Također, nužno je na kraju poslovne godine HAMAG-u poslati joppd obrazac (financijsko izvješće).

Slika 4: Vrijednost iznosa za financiranje

IZVOR FINANCIRANJA PRIHVATLJIVIH TROŠKOVA PROJEKTA

	De minimis potpora, HRK	Iznos, HRK
Ukupni prihvatljivi troškovi	136.790,71	136.790,71
1. Bespovratna sredstva	123.111,63	123.111,63
<i>Intenzitet potpore, %</i>	89,9999934 %	89,9999934 %
2. Sredstva prijavitelja i/ili partnera	13.679,08	13.679,08
2.1. Javna sredstva		
2.2. Privatna sredstva		13.679,08
2.2.1. TORZO d.o.o. za usluge i proizvodnju		13.679,08

Izvor: Privatni dokumenti poduzeća Torzo d.o.o.

- Poduzeće se u 2020. godini uslijed epidemiološke situacije sa COVID-om 19 prijavilo za korištenje mjera aktivne politike zapošljavanja iz nadležnosti Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Nakon što su mjere iz programa odobrene, potpisan je ugovor o dodjeli potpore za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima

koje su pogođene navedenom bolešću. Mjere su iskorištene u skladu s Uvjetima i načinima korištenja sredstava iz 2020. godine, koje je utvrdilo Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Slika 5: Prikaz dijela ugovora o dodjeli potpore za očuvanje radnih mjesta

Na temelju programa Mjera aktivne politike zapošljavanja iz nadležnosti Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, a u skladu s Uvjetima i načinima korištenja sredstava za provođenje mjera iz 2020. godine koje je utvrdilo Upravno vijeće Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje,

HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE, Savska cesta 64, 10000 Zagreb, OIB: 91547293790, zastupan po ravnatelju Anti Lončaru (u daljnjem tekstu: Zavod)

i

TORZO d.o.o. za usluge i proizvodnju, LOVAS, S.S. KRANJČEVIĆA 47, OIB: 02627357876, zastupan po direktoru Marku Vidiću (u daljnjem tekstu: Poslodavac)

(u daljnjem tekstu: ugovorne strane) sklopile su

**Ugovor o dodjeli Potpore za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenima
Koronavirusom (Epidemijska bolest - COVID 19)**

Izvor: Privatni dokumenti poduzeća Torzo d.o.o.

Prema potpisanom ugovoru, poduzeće je prihvatilo neke od sljedećih stavki:

Članak 1. stavka 2. Zavod odobrava isplatu za 9 radnika u vremenskom razdoblju od 01.03.2020. do 31.05.2020. u ukupnom iznosu od 95.625,00kn.

Članak 2. Stavka 2. Poslodavac se obvezuje Zavodu dostaviti dokaze o isplaćenoj plaći za prethodni mjesec, najkasnije do 5. u tekućem mjesecu, izuzev za prvu isplatu potpore.

Članak 3. Stavka 2. Za vrijeme trajanja ugovornog razdoblja poslodavac se obvezuje zadržati broj radnika za koji je isplaćena potpora.

Budući da se radi o specifičnoj djelatnosti (građevina), poduzeće je bilo obavezno priložiti objašnjenje zbog čega u ožujku nisu imali pad prihoda veći od 20%. Naime, radi se o tome što je u građevini najčešće praksa da se računi izdaju nakon obavljenog posla, ili se podjele u 3-4 faze pa naplata potraživanja stigne tek kasnije. Na primjer, 2 projekta koja

su ugovorena u listopadu 2018. godine, stigla su na naplatu tek u veljači 2020., što je i objašnjeno u dopisu koji je poslan Hrvatskom zavodu za zapošljavanje.

Već je ranije u tekstu naglašeno kako se nalazimo u vrlo izazovnom vremenu gdje poduzetnike svakodnevno dočekuju nove prepreke i izazovi. Za većinu poduzeća u posljednjem razdoblju bilo je ključno sačuvati postojeća radna mjesta, u čemu su im uvelike pomogle mjere koje je donio Hrvatski zavod za zapošljavanje. Upravo zbog takvih razloga, značaj potpornih institucija dobiva sve više na važnosti. Ovo poduzeće može poslužiti kao ogledni primjer koji nam govori koliko je važna umreženost malih i srednjih poduzeća sa institucijama. Prikazanom poduzeću, sredstva dobivena od potpornih institucija povećala su konkurentnost, poboljšala informacijske tehnologije, te sačuvala radna mjesta. Kod apliciranja za sredstva koja nude potporne institucije važno je biti prisutan, ali možda i još važnije imati dobro razrađen poslovni plan, na temelju kojeg će nam ta ista sredstva biti odobrena. Zaključno, u kriznim situacijama nadležne institucije moraju donijeti pravilne mjere, pogotovo kada je poduzetništvo u pitanju, a odobrena sredstva za poduzetnike mogu značiti opstanak njihovog poslovanja.

6. Poduzetničke potporne institucije u Republici Hrvatskoj

6.1. Institucije i razvoj

Institucije se najčešće definiraju kao pravila ponašanja u određenom društvu ili, formalnije rečeno, ograničenja koja je čovjek iznašao kako bi oblikovao ljudske interakcije. (North, 2003:13)

Institucije obavljaju razne funkcije poput provođenja raznih oblika prava (vlasnička prava, vladavina zakona, pravni sustav), normalno funkcioniranje tržišta (strukture, političke konkurencije, otvorenost tržišta prema stranim zemljama), smanjenje društvenih nejednakosti i sukoba (nejednakosti u razvoju su danas sve izraženije), političke institucije (demokracija, politička sloboda, stabilnost i nemiri), zdravstvenog sustava, financijskih institucija ali i vladinih organizacija koje su zadužene za potporu poduzetništvu, ali i

suzbijanje korupcije i poboljšavanje efikasnosti birokracije. Isti autori navode da u institucionalnoj ekonomiji postoji nekoliko podjela:

- Prema stupnju formalnosti,
- Prema hijerarhiji,
- Prema području kojim se bave.

(Bojanić, Barković i Zima, 2010:74)

Prema stupnju formalnosti, institucije se mogu dijeliti na formalne i neformalne. Formalne institucije podrazumijevaju ustav, statute, običajno pravo, pravnu regulativu i propise, a karakterizira ih sustav prisile kao što su zakonodavstvo i policija (odnosno mjere koje isti provode, popust kažnjavanja, zatvaranja i sl.). Neformalne institucije uključuju razne tradicije, običaje, moralne vrijednosti ili religijska vjerovanja koja je neki narod usvojio tijekom vremena. Drugim riječima, one sadržavaju prevladavajuće strahove neke zajednice o svijetu, njihovo iskustveno znanje iz prošlosti i postojeći niz vrijednosti, odnosno kulturu. Ukoliko član zajednice prekrši neko od neformalnih pravila, prijeti im izbacivanje iz zajednice, gubitak poštovanja, ili kritiziranje. (Bojanić, Barković i Zima, 2010:74)

Autor Coase (1937) u članku „The nature of the Firm“ navodi da se prilikom prijenosa vlasništva s jednog ekonomskog subjekta na drugi pojavljuju transakcijski troškovi, a podrazumijevaju troškove mijenjanja (pregovaranje, nadziranje, provedbu) i troškove osiguranja institucionalnog sustava (sudstvo, policija, vojska).

Transakcijski troškovi predstavljaju troškove mjerenja i provedbe dogovora. Uloga institucija u tim procesima je da osigura vlasnička prava i smanji transakcijske troškove prilikom ostvarivanja neke djelatnosti. Upravo se u ovoj prethodnoj rečenici nalazi poveznica između institucija i razvoja. Većina društava je organizirana na način da podržavaju zakone, investicije u strojeve, novu tehnologiju, ljudski kapital i omogućuju stanovništvu učestalije sudjelovanje u ekonomskom i političkom životu. (North, 2003:86-97)

Za takva društva se može reći kako imaju 'dobre institucije'. Acemoglu (2003) navodi kako „dobre institucije imaju funkciju:

- Osiguravanja provedbe vlasničkih prava – poticaj za investiranjem i provedbom ekonomskih aktivnosti
- Ograničavaju djelovanje elita, političara i drugih moćnika – onemogućuju nelegalno stvaranje profita i stvaranje nejednakosti u raspodjeli dobara ili dohotka
- Izjednačuju mogućnosti za cijelo stanovništvo - potiče investicije u obrazovanju i sudjelovanje u produktivnim ekonomskim aktivnostima“

Prema podacima Ministarstva gospodarstva (2013) i njihovoj SWOT analizi institucionalnog okvira za razvoj poduzetništva, dobra stvar je što u zadnje vrijeme raste broj ustanova za financiranje malog poduzetništva, a usporedno s njima i mogućnost razvoja kapaciteta pomoću strukturnih fondova EU. Kao nedostatke navode nejednaku regionalnu ponudu usluga pružanja potpore, neodgovarajuću kvalitetu usluga, slabu koordinaciju između ustanova, te slabu kvalitetu dostupnih statističkih informacija o malom gospodarstvu.

Institucionalni okvir za razvoj poduzetništva se može podijeliti na:

- Zakon i propisi
  - Ustav
    - Iz nadležnosti Ministarstva poduzetništva i obrta:
  - Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva te njegove izmjene i dopune
    - Strategija razvoja poduzetništva u RH 2013.-2020.
    - Strategija razvoja klastera u RH
  - Iz nadležnosti relevantnih ministarstava:
    - Ostali zakoni u ingerenciji Ministarstva gospodarstva i Ministarstva financija
- Poduzetničke potporne organizacije:
  - Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije (HAMAG)
  - Poslovno inovacijska agencija RH (BICRO)
  - HBOR, regionalne razvojne agencije – poduzetnički centri ili inkubatori Institucije poduzetničkog obrazovanja“ (Bojanić, 2019:22)

Dakle, iz navedenog teksta u ovome poglavlju se može zaključiti kako institucije mogu biti od iznimne važnosti za ekonomski prosperitet nekog društva. Bez jasno određenih pravila u svijetu potencijalno može nastati kaos, zato su upravo institucije te koje određuju

pravila igre, i kažnjavaju one koji ih se ne pridržavaju. Dakle, može se reći kako je ključna funkcija institucija uspostava sustavnog reda u društvu, koji uspostavlja najčešće prisilom ili kažnjavanjem. Također, nastoje osigurati i jednake uvjete za sve, kako bi se smanjile razvojne razlike u društvu. Kao jedan od glavnih nedostataka institucija može se navesti nametanje određenih zakona koji zbog definiranih zabrana stvaraju crno tržište.

6.2. Razvoj i uloga poduzetničkih potpornih institucija u Republici Hrvatskoj

Prema autorima Zekić i Bukovac (2008), razvoj gospodarstva na području Republike Hrvatske u razdoblju tranzicije mora imati određenu potporu (logistiku) od strane središnje države i jedinica lokalne samouprave pri stvaranju infrastrukturnih uvjeta za nešto brži razvoj poduzetništva. Ubrzani, dinamičan razvoj nekog gospodarskog sustava nije moguće ostvariti bez planiranog i usporednog razvoja malih i srednjih poduzeća. Država bi trebala razvojnu logistiku temeljiti na dobro organiziranom sustavu potpore i poticaja, te jasno definiranoj strategiji i instrumentima za njezinu provedbu. Isti autori navode i da se prvi značajniji razvoj i ulaganja u poduzetničke potporne institucije u Republici Hrvatskoj događa tek u devedesetim godinama prošlog stoljeća. Prvi tehnološki park u našoj državi osnovan je 6. prosinca 1993. te je nosio ime Končar-Tehnološki park d.o.o. Tehnološki parkovi poput toga mogu imati veliku važnost današnjem modernom gospodarstvu. Hrvatsko gospodarstvo profitira od tehnoloških parkova zbog toga što njihov razvoj ujedno potiče mala i srednja poduzeća koja su orijentirana na visoke tehnologije.

Autor Bošnjak (2011) za ciljeve sustava potpora za poduzetničku infrastrukturu i poduzetničke potporne institucije navodi sljedeće:

- „Unaprijediti energetske, komunalne, prometne i komunikacijske infrastrukture u određenoj poduzetničkoj zoni
- Privući investicije i stvoriti mogućnost za otvaranje novih radnih mjesta
- Urediti mjesto gdje se obavlja poduzetnička djelatnost, uz primjenu inovacija i visoke tehnologije
- Podizanje razine poduzetničkih vještina i znanja“

Uloga države i lokalnih zajednica od vitalne je važnosti za stvaranje poticajnog okruženja za razvoj poduzetništva. U Republici Hrvatskoj postoje institucije koje pružaju pomoć sektoru malog gospodarstva, međutim njihov broj, teritorijalna rasprostranjenost i kvaliteta njihovih usluga nisu dostatni da zadovolje sve potrebe poduzetnika. Zbog bržeg odvijanja regionalnog i lokalnog gospodarskog razvoja, nužnom zadaćom smatra se potreba proširenja mreže potpornih institucija na području čitave Republike Hrvatske. (Kolaković, 2006:2-104)

Bošnjak (2011) navodi i da „sustav potpora za poduzetničke potporne institucije čine četiri oblika potpora:

1. Potpore za pripremu projekata - potpore koje se odnose na izradu idejnih, glavnih i izvedbenih arhitektonskih projekata, može predstavljati i studiju izvodljivosti s analizom troškova i koristi koja se koristi pri dokumentaciji za natječaje iz fondova Europske unije.
2. Potpore za jačanje kapaciteta – predstavljaju potpore za izgradnju, adaptaciju, rekonstrukciju i opremanje infrastrukture. Također, uključuje i troškove kupnje te amortizaciju materijalne i nematerijalne imovine.
3. Potpore za podizanje kvalitete usluga – potpore pri pružanju savjetodavnih i mentorskih usluga, umrežavanje i penetracija na nova tržišta
4. Potpore za jačanje poduzetničkih kompetencija – pomažu podizanju konkurentskih prednosti i sposobnosti malih i srednjih poduzetnika pomoću edukacije i poboljšanjem poduzetničkih vještina.“

6.3. Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta

Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, nadležno je tijelo za kreiranje politika usmjerenih na razvoj malih i srednjih poduzeća, kao i stvaranje povoljne i poticajne poduzetničke okoline (Alpeza, Has, Oberman Peterka, Oberman, Perić, Pervan, 2019).

Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta je u 2018. godini provodilo sljedeće programe:

- **Program “Cjeloživotno obrazovanje za obrtništvo“**

Program se provodi s ciljem poticanja i popularizacije obrtničkih vještina te poticanja zapošljavanja i samozapošljavanja u obrtništvu.

Sredstva se dodjeljuju u svrhu pripreme i polaganja stručnog ispita za obrtničko zanimanje, majstorskog ispita, prekvalifikaciju za zanimanja u sustavu vezanih obrta te za izdavanje licenci za izvođenje praktičnog dijela naukovanja. Korisnici ovog programa isključivo su obrti, trgovačka društva, zadruge, ustanove te fizičke osobe. Iznos Programa za 2018. godinu iznosio je 2.000.000,00kn , odobreno iz nacionalnih sredstava (Alpeza, Has, Oberman Peterka, Oberman, Perić, Pervan, 2019).

- **Program “Očuvanje i razvoj tradicijskih i umjetničkih obrta“**

Program je za cilj imao očuvanje i razvoj tradicijskih i starinskih obrta koji se većinom obavljaju ručnim radom i zahtijevaju posebne vještine i umijeća. Sredstva su u većoj mjeri namijenjena unapređenju poslovanja i proizvodnje, poboljšanju poslovnog i proizvodnog prostora, uvođenje sustava upravljanja kvalitetom, zaštiti intelektualnog vlasništva te izlazak na nova tržišta. Iznos programa za 2018. godinu iznosio je 2.000.000,00kn iz nacionalnih sredstava, a rebalansom državnog proračuna isplaćeno je ukupno 3.305.053,56 kn (Alpeza, Has, Oberman Peterka, Oberman, Perić, Pervan, 2019).

- **Projekt “Naukovanje za obrtnička zanimanja“**

Projekt za cilj ima potaknuti gospodarske subjekte da sudjeluju u obrazovanju učenika koji stječu neko od obrtničkih zanimanja po jedinstvenom modelu obrazovanja (JMO). Na taj način pokušava se doprinijeti stjecanju vještina za samostalni rad te razviti socijalne i poduzetničke kompetencije učenika. Projektom se pokušava nagraditi učenik za realiziranu stručnu praksu, te mentor za uloženi trud i vrijeme provedeno sa učenikom. Iznos projekta za 2017. i 2018. godinu iznosu 10.000.000,00kn, od čega je čak 85% iz Europskog socijalnog fonda, a 15% iz nacionalnih sredstava (Alpeza, Has, Oberman Peterka, Oberman, Perić, Pervan, 2019).

- **Program “Razvoj malog i srednjeg poduzetništva i obrta na područjima sa nacionalnim manjinama“**

Program je pokrenut 2018. godine, i namijenjen je gospodarskim subjektima iz jedinica lokalne samouprave koje spadaju među prve četiri najmanje razvijene jedinice prema indeksu razvijenosti. Udjel nacionalne manjine mora biti 5% ili više, od ukupnog broja stanovništva na tome području, prema popisu iz 2011. godine. Ukupan iznos bespovratnih sredstava osiguranih za ovaj projekt iznosi 7.500.000,00 kuna, no rebalansom proračuna 2018. godine osigurano je 12.915.686,00 kuna (Alpeza, Has, Oberman Peterka, Oberman, Perić, Pervan, 2019).

Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta centralna institucija u Republici Hrvatskoj zadužena za provođenje raznih programa Vlade za pomoć i potporu malom i srednjem poduzetništvu. To ministarstvo pokušava potaknuti poduzetnike i jedinice lokalne samouprave na način da osigura sredstva za programe kreditiranja poduzetništva, ali i potpora i razvoja poduzetničkih centara, inkubatora i zona. (Buble, Kružić, 2006:196)

Prema web izvoru mingo.hr, „strategija razvoja poduzetništva koju provodi navedeno ministarstvo realizira se kroz pet strateških ciljeva:

1. Poboljšanje ekonomske uspješnosti,
2. Poboljšani pristup financiranju ,
3. Promocija poduzetništva,
4. Unapređenje poduzetničkih vještina,
5. Poboljšati i stvoriti poticajno poslovno okruženje“

Iz iznad navedenih podataka, ali i ranije u ovome tekstu, može se zaključiti kako Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta zaista ima pune ruke posla. Stopa rasta hrvatskog gospodarstva je manja od prosjeka Europske unije, te je također češći slučaj zatvaranja poduzeća. Kao jedan od najvećih problema može se navesti niska razina ulaganja u istraživanje i razvoj, a i općenito se premali udio poduzeća bavi osmišljavanjem inovacija. Ovo gospodarstvo bi trebalo voditi računa o povećanju stupnja obrazovanja kod populacije koja ima namjeru baviti poduzetničkom djelatnošću, kao i olakšavanjem procesa dodjele financijskih sredstava dodatnim educiranjem i smanjivanjem birokracije.

6.4. Poslovni anđeli

Za web izvor crane.hr poslovni anđeli predstavljaju uspješne poduzetnike, dokazane lidere koji su zainteresirani za ulaganje u inovativne startup ideje i tvrtke. Takav poduzetnik sa svojim ulaganjem ulazi u vlasnički udio tvrtke i svojim iskustvom pruža pomoć u daljnjem razvoju poduzeća. Najveću vrijednost poslovnih anđela predstavlja „pametno financiranje“ – pružanje eksperzite, vještina i poslovnih kontakata. U pravilu, nakon ulaska poslovnog anđela u projekt, određenom poduzeću se otvaraju vrata sektora koji je poznat investitoru. No, i samim poslovnim anđelima je u cilju uložiti u sektore koje dobro razumiju, i u kojima već imaju poslovnog iskustva. Kao i u većini slučajeva u ekonomiji, glavni razlog za ulazak poslovnih anđela u ovaj projekt je profit, no tu su još i poticanje poduzetništva, poslovna aktivnost ali i osjećaj stvaranja nove vrijednosti. Približan raspon investicija Hrvatske mreže poslovnih anđela – CRANE iznosi od 10.000-150.000 Eur.

CRANE (Croatian Business Angels Network) predstavlja hrvatsko udruženje poslovnih anđela koje okuplja privatne investitore koji žele uložiti svoj kapital u inovativne tvrtke koje se nalaze u fazi razvoja. Također, to udruženje je član EBAN-a koji se smatra jednom od najuspješnijih udruga poslovnih anđela u Europi. Sama udruga je počela a radom 2008. godine, a do 2018. godine CRANE je u hrvatske tvrtke investirao 35 milijuna kuna (Alpeza M, Has M, Oberman Peterka S, Oberman M, Perić J, Pervan J, 2019).

6.5.Hrvatska banka za obnovu i razvoj - HABOR

Prema hbor.hr, Hrvatska banka za obnovu i razvitak djeluje od 12.lipnja 1992. godine kao razvojna i izvozna banka Republike Hrvatske. Glavni zadatak HABOR-a je poticanje i razvoj hrvatskog gospodarstva putem kreditiranja, osiguranja izvoza, garancijama i poslovnim savjetovanjem (konzaltingom). U prenesenom smislu, HBOR bi trebao predstavljati most između poduzetničkih ideja i njihovih ostvarenja, odnosno povećati vjerojatnost njihovog ostvarenja te osnažiti konkurentnost cjelokupnog hrvatskog gospodarstva.

Prema podacima hbor.hr, „HBOR obavlja sljedeće djelatnosti:

1. Financiranje razvitka i obnove hrvatskog gospodarstva,

2. Financiranje infrastrukture,
3. Poticanje izvoza
4. Potpora razvitku malih i srednjih poduzeća,
5. Poticanje zaštite okoliša,
6. Osiguranje robnog izvoza Republike Hrvatske od netržišnog rizika“

Uz sve navedeno iznad, krajnji cilj HAVOR-a je ravnomjeran regionalni razvoj te otvaranje novih radnih mjesta. U 2018. Godini HAVOR je potpomogao 1.577 projekata ukupnog iznosa 672,3 milijuna kuna, te je odobreno 1.853 kredita u iznosu 1,96 milijarde kuna. Hrvatskim izvoznima je u 2018. godini odobreno ukupno 5,63 milijarde kuna kroz 293 kredita u iznosu 2,88 milijarde, te ostatak kroz police osiguranja. Navedenim sredstvima podržani su najviše projekti iz sektora turizma, proizvodnje prehrambenih proizvoda i pića, poljoprivrede i ribarstva, proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda, papirne, tekstilne i drvoprerađivačke industrije. Isti izvor navodi i da su tijekom 2018. godine mala i srednja poduzeća sve više počinju koristiti ESIF (Europski strukturni i investicijski fondovi) kredite za rast i razvoj. To je financijski instrument koji za cilj ima omogućiti malim i srednjim poduzećima povoljna sredstva za dugoročne investicijske kredite s rokovima otplate do 12 godina, odnosno 17 godina za sektor turizma. Krediti funkcioniraju na način da se iz ovog instrumenta financira 50% kredita bez kamate, te 50% iz izvora poslovnih banaka po tržišnoj kamatnoj stopi koju odredi poslovna banka. Na taj način, poduzetnicima u Republici Hrvatskoj poduzetnicima je omogućena upola niža kamatna stopa od one koju bi ostvarili bez korištenja ESIF-a. U 2018. Godini je putem ovog instrumenta za investicije malih i srednjih poduzeća odobreno 173,76 milijardi kuna kredita, odnosno ukupno 347,52 milijuna kuna ako se pribroje i sredstva banaka (Alpeza, Has, Oberman Peterka, Oberman, Perić, Pervan, 2019).

HBOR u okviru svog djelovanja također odobrava poduzetničke kredite start-up tvrtkama, poduzetništvu žena i mladim poduzetnicima. FGS(Fondovi za gospodarsku suradnju) su investicijski fondovi rizičnog kapitala s privatnom ponudom koji posluju prema načelima Zakona o alternativnim investicijskim fondovima. FGS fondovima financiraju se i pomažu društva koja:

- Bave se proizvodnjom dobara i usluga s visokim potencijalom rasta,
- Imaju prednost nad konkurencijom,
- Dobar menadžment,
- Uredno i transparentno poslovanje i dobro osmišljen poslovni plan i
- Primamljivu stopu povrata na uložena sredstva iz FGS fondova (hbor.hr)

6.6.Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije – HAMAG BICRO

Prema web izvoru hamagbicro.hr, HAMAG-BICRO predstavlja Hrvatsku agenciju za investicije i malo gospodarstvo koja je osnovana 2014. godine. spajanjem Hrvatske agencije za malo gospodarstvo i investicije i Poslovno inovacijske agencije. Sama agencija osnovana kako bi se kreirao jedinstveni sustav koji bi poduzetnicima nudio podršku kroz sve faze razvoja poslovanja. Aktivnosti agencije obuhvaćaju akcije poput poticanja osnivanja, razvoja i ulaganja u mala poduzeća, financiranje samog poslovanja i razvoja malih i srednjih poduzeća te poticanje istraživanja, razvoja i primjene moderne tehnologije. Dakle, glavni ciljevi HAMAG BICRO-a su osigurati financijsku potporu poduzetnicima koja su inovativna i tehnološki usmjerena, koordinirati mjere nacionalne politike koje su vezane uz inovacije i ponuditi zajam ili jamstvo.

Tablica 10: Odobrena i izdana jamstva HAMAG-BICRO-a u 2017. i 2018. godini

Program jamstva	Broj odobrenih jamstava po programima(mil. kn)		Broj izdanih jamstava po programima(mil. kn)		Iznos izdanih jamstava po programima(mil. kn)	
	2017.	2018.	2017.	2018.	2017.	2018.
Nacionalna jamstva						
Rastimo zajedno	49	35	54	33	76	45
EU početnik	68	34	54	32	85	51
Poljoprivrednici	1	2	2	0	2.6	0
Ukupno nacionalna jamstva	118	71	110	65		96

Izvor: Alpeza, Has, Oberman Peterka, Oberman, Perić, Pervan, (2019)

6.7.Hrvatska gospodarska komora (HGK)

Prema (hgk.hr), HGK je neovisna i stručno-poslovna organizacija koja za cilj ima promicanje, zastupanje i usklađivanje zajedničkih interesa svojih članica pred državnim i drugim tijelima. Sa radom je započela 16. veljače 1852. u Zagrebu. Također, osim pravnog lobiranja i zastupanja, HGK nudi i čitav niz informacija, baza podataka i poduzetničkih edukacija, no također sufinancira i sudjelovanje na sajmovima, upućuje na razne izvore financiranja poput EU fondova. Komorski kontakti i njihov lobi mogu biti od velike koristi kod lokalnih razvojnih agencija, razvojnih banaka te drugih državnih institucija.

Prema podacima hgk.hr, „ciljevi Hrvatske Gospodarske Komore su:

- Razvoj poduzetništva i gospodarstva
- Pomaganje području posebne državne skrbi
- Poticanje istraživanja, razvoja i inovacija
- Procjena mogućnosti i uvjeta gospodarskog razvoja
- Usklađivanje interesa članica HGK“

6.8.Hrvatska obrtnička komora – HOK

Hrvatska obrtnička komora predstavlja stručno-poslovnu organizaciju koja za cilj ima promicanje i zastupanje interesa hrvatskih obrtnika pred državnim tijelima, te njihovo uključivanje u proces oblikovanja gospodarskog sustava. Također, nudi mišljenja i prijedloge državnim tijelima pri donošenju zakona vezanih za obrtništvo, osniva povjerenstva za polaganje majstorskih ispita i nudi pomoć prilikom osnivanja obrta. Članstvo u Hrvatskoj obrtničkoj komori je obavezno za sve obrtnike koji obavljaju obrt na teritoriju Republike Hrvatske, no dobrovoljno se mogu učlaniti i ostale pravne i fizičke osobe. (hok.hr)

U 2018. godini, Hrvatska obrtnička komora sudjelovala je u raznim projektima, organizaciji sajmova te izradi strateških dokumenata, od kojih je svakako bitno za

istaknuti Nacionalnu razvojnu strategiju Republike Hrvatske do 2030. godine (Alpeza, Has, Oberman Peterka, Oberman, Perić, Pervan, 2019).

Web izvor hok.hr navodi da, „Hrvatska obrtnička komora obavlja sljedeće javne ovlasti:

- Izdavanje dozvole (licencije) obrtnicima i pravnim osobama koje izvode praktičnu nastavu i vježbe u skladu sa Zakonom o obrtu
- Izdavanje uvjerenja o položenom ispitu o stručnoj osposobljenosti
- Izdavanje diplome o majstorskom zvanju
- Osnivanje Suda časti „

6.9. Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća – CEPOR

CEPOR predstavlja neprofitnu, i prvu think-tank organizaciju u Hrvatskoj, koja je osnovana 2001. godine. Pretežno se bavi problematikom malih i srednjih poduzeća i poduzetništva. Svojim djelovanjem, ova organizacija pokušava utjecati na javno-političko okruženje i pri tome naglasiti ključnu ulogu poduzetništva, te malih i srednjih poduzeća u gospodarstvu i zajednici. Također, CEPOR želi doprinijeti oblikovanju poduzetničke kulture, te stimulativnog institucionalnog i regulatornog okvira kao potporu poduzetničkom djelovanju, sve u svrhu snažnog ekonomskog rasta i postizanju međunarodne konkurentnosti.

Područje djelovanja CEPOR-a su istraživanja bazirana na razvoju poduzetništva, malih i srednjih poduzeća, sve u cilju kako bi se definirali problemi i predložila optimalna rješenja. Također, obavlja i savjetovanje vladinih institucija kod dizajniranja i implementiranja politika koje su poticajne, te organizira aktivnosti koje imaju u cilju da se raspravi o problemima malih i srednjih poduzeća, te da se postignu optimalna rješenja istih. (Cepor.hr)

Organizacija CEPOR od 2002. Godine provodi Global Entrepreneurship Monitor (GEM) istraživanje na razini Republike Hrvatske. GEM je najveće i najpoznatije svjetsko istraživanje poduzetničke aktivnosti koje je 1999. godine pokrenuto od strane deset najrazvijenijih zemalja, i koje vodi konzorcij nacionalnih timova pod vodstvom London Business School iz Londona i Babson College iz Bostona. Zanimljiv je i podatak da je

CEPOR-u u istraživačkim aktivnostima pomaže i istraživački tim Ekonomskog fakulteta u Osijeku. Na razini države provodi se istraživanje za 2000 ispitanika, i poduzetničku okolinu kroz više faza poduzetničkog ponašanja (prepoznavanje poslovnih prilika, namjere pokretanja posla, izlazak iz poduzetničke aktivnosti) i obilježja poduzetničkog ponašanja (kompetencije, strah od pogreške, društveni status). Razina aktivnosti prilikom pokretanja poslovnih pothvata mjeri se TEA indeksom koji označava broj aktivnih ljudi u sektoru poduzetništva na 100 ispitanika između 18 i 64 godine. (Cepor.hr)

6.10. Žensko poduzetništvo

Razvoj ženskog poduzetništva ima poseban značaj za razvoj sektora malih i srednjih poduzeća. U populaciji Europske unije žene čine 52% ukupne populacije, ali podatak o samo 34,4% žena u ukupnom broju samozaposlenih osoba u Europi ukazuje na jaz među spolovima u poslovnom svijetu. Ovi statistički podaci definitivno ukazuju na neiskorištene mogućnosti i potencijal koje ženska populacija može doprinijeti svijetu poduzetništva. Za uzroke navedenog jaza u poduzetništvu navodi se ograničen pristup financijskim resursima, tehnologiji, informacijama, edukaciji, slaba poslovna umreženost kao i neusklađenost poslovnog i obiteljskog života u kojem većinom žene vode glavnu ulogu. Europska komisija se trudi raznim inicijativama promovirati i potaknuti poduzetništvo žena, poput Small Business Act i akcijski plan Europa2020. (ec.europa.eu)

Udio trgovačkih društava čije su vlasnice žene čine 22% od ukupnog broja trgovačkih društava u 2018. godini. U vremenskom periodu od 2014. do 2018. Godine udio poduzetnica gotovo je nepromijenjen, te je iznosio 20,4% u 2014. godini i 22% u 2018. godini. (Fina.hr)

Slika 6: Vlasnička struktura trgovačkih društava u 2018. godini u RH

Izvor: podaci web izvora Fina.hr

Prema web izvoru europski-fondovi.eu „problemi žena poduzetnica u Republici Hrvatskoj su:

- Podzastupljenost u poduzetničkim aktivnostima
- Podzastupljenost u zaposlenosti
- Niže plaće od muškaraca u obavljanju sličnih poslova
- Znatno manji broj žena u upravljačkim funkcijama i vlasničkim strukturama poduzeća i obrta
- Ženama se dodjeljuje manja financijska vrijednost odobrenih potpora i nepovezanost aktivnosti za jačanje uloge žena u poduzetništvu“

Iz iznad navedenog teksta može se doći i do zaključka da za žene koje žele biti poduzetnice velike prepreke predstavljaju izrada poslovnog plana i procjena isplativosti poslovne ideje, Žene u većini slučajeva imaju viši stupanj obrazovanja od muškaraca, no ipak nisu toliko spremne na preuzimanje poslovnog rizika i donošenje radikalnih odluka. Zbog neravnopravnog statusa u poslovnom svijetu, s godinama su vjerojatno izgubile samopouzdanje što se također može smatrati uzrokom nedostatka hrabrosti, ili nedovoljno ambiciozne vizije. Iz tog razloga, država bi trebala poticati brojne radionice i treninge

prezentiranja, pregovaranja, prodaje i drugih vještina pomoću kojih bi žene dobile na samopouzdanju. Zaključno, dodatnim uključivanjem žena u poduzetničke aktivnosti malih i srednjih poduzeća, gospodarstvo Republike Hrvatske moglo bi ostvariti samo napredak.

6.11. Prepreke i ograničenja poduzetničkih potpornih institucija u Republici Hrvatskoj

Već je ranije u tekstu rečeno kako poduzetničke potporne institucije predstavljaju bitan segment razvoja hrvatskog gospodarstva i kako imaju puno prednosti, no kao i u većini stvari u životu i ovdje postoje problemi i nedostaci s kojima se poduzetnici suočavaju.

Republika Hrvatska je već godinama učesnik svjetskih istraživanja vezanim uz poduzetničku okolinu i njen utjecaj na konkurentnost gospodarstva. Provedena istraživanja sugeriraju popriličan broj administrativnih prepreka, neefikasnost pravosudnih institucija, dugotrajne procedure registracije vlasništva (birokracija), nedostatak edukativnog sadržaja za poboljšanje i izgradnju poduzetničkih kompetencija (sve razine obrazovanja), te nerazvijenost neformalnog oblika financiranja poduzetničkog pothvata. Navedene prepreke postoje već duži niz godina i mogu poslužiti kao dobar pokazatelj nužnosti dugoročnih strukturnih reformi koje su potrebe za podizanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva na jednu razinu više (Alpeza M, Has M, Oberman Peterka S, Oberman M, Perić J, Pervan J, 2019).

Kao jedan od glavnih nedostataka može se navesti neravnomjerna teritorijalna rasprostranjenost poduzetničkih potpornih institucija. Najveća koncentracija potpornih institucija nalazi se na područjima u kojima dominiraju najveći gradovi, dok se u manje razvijenim županijama nalazi eventualno jedna, ili nijedna potporna institucija. Bilo bi dobro kada bi država osigurala dodatnu potporu poduzetničkim potpornim institucijama, u svrhu poboljšanja postojećih usluga, razvoja novih, te osigurati dostupnost i kvalitetu usluga u svim županijama. (Ministarstvo gospodarstva, 2013)

Što se tiče poslovnih inkubatora, najveći nedostatak je što većina korisnika usluga nema potpuno formirane ideje o smjeru u kojem žele razviti svoje poslovanje. Takva vrsta klijenata nema prevelikog iskustva u poduzetništvu i oko njih je potreban nešto veći trud i drugačiji pristup. Dakle, on je namijenjen većinom mladim poduzetnicima. Poduzetnici koji su već duži niz godina u biznisu, i imaju od prije uspostavljene veze i saznanja, najčešće neće trebati usluge poduzetničkog inkubatora. Jedan od potencijalnih problema može biti i dugačak vremenski period razvoja nekog poduzeća u inkubatoru. U većini situacija se radi o razdoblju od pet godina, a ponekad čak i nakon tog razdoblja nisu spremni na samostalni rad. Isti autor spominje kako se koncept inkubatora zasniva na pretpostavci da postoje ljudi s izvrsnim idejama, koji do sada nisu dobivali dovoljno podrške i financijskih sredstava. Društvo uistinu može biti na gubitku ukoliko ne prihvati mogućnost iskoristiti benefite ovakvih projekata. (Škrtić, Mikić, 2011:73)

Istraživanja provedena od strane GEM-a ukazuju na to da Slavonija poprilično zaostaje u odnosu na druge regije. Kao jedan od razloga sporog osnivanja i razvoja malih poduzeća navodi se nedovoljan broj razvijenih gospodarskih sustava koji bi ih potpomogli. Također, istraživanje je ukazalo i na nisku tranzicijsku stopu prelaska iz start-up faze u fazu zrelih poduzetnika. Ta stopa predstavlja odnos broja zrelih poduzetnika koji su u poslovanju aktivni duže od 42 mjeseca, u odnosu na početnike do 42 mjeseca (Bošnjak, 2011).

Iz iznad navedenog teksta može se doći do zaključka kako je glavni problem poduzetničkih potpornih institucija pretjerana koncentracija istih u većim gradovima. Slabije razvijena područja su u većini slučajeva zanemarena te u tom slučaju njihov potencijal, koji nije mali, ostaje neiskorišten. Također, veliki problem predstavljaju i spora i opširna birokracija, nesigurnost poslovanja i neadekvatan sustav nacionalnih potpora. Rješenje za ovo su nužne strukturne reforme za poduzetništvo, koji će pojednostaviti poduzetničko poslovanje i stvoriti povoljnu poduzetničku klimu.

7. Zaključak

Danas živimo u vremenu kada je svijet postao jedno veliko izazovno tržište, gdje je osim vlastite sposobnosti potrebno imati podršku i potporu na nacionalnoj razini. U vremenu kada se u svijetu pojavio problem zvan „koronavirus“, ovaj problem je možda izraženiji nego ikad. Poduzetništvo je grana gospodarstva koja predstavlja temelj ekonomskog rasta svake zemlje pa tako i Hrvatske. Kao pojam ga je jako teško jednoznačno definirati, no osnovna karakteristika bi mu bila prepoznavanje prilike, stvaranje nove vrijednosti, kao i ostvarivanje što veće ekonomske koristi (dobiti).

Mala i srednja poduzeća u gospodarskoj strukturi zauzimaju veliki udjel u zaposlenosti, te je iz tog razloga nužno da država poduzme sve kako bi olakšala njihovo poslovanje i potaknula daljnji razvoj istih. Jedne od glavnih zadaća potpornih institucija su poticanje ulaganja u inovacije, istraživanje i razvoj, te obrazovanje poduzetnika. Bez obzira na to koja se vrsta poduzeća osniva, poduzetnik može naići na problem financiranja, jer upravo manjak financijskih sredstava može biti jedan problema pri ulasku u poduzetnički svijet. Poduzeća u praksi najčešće koriste tuđe izvore financiranja, no danas su sve popularniji i suvremeni izvori financiranja poput poticaja od potpornih institucija, države ili Europske unije.

Poduzetnička infrastruktura predstavlja zakonske propise i ustanove, kojima je glavni cilj potaknuti rast i razvoj lokalne zajednice, ali i cijele države. Trenutna poduzetnička infrastruktura u Republici Hrvatskoj je raznolika i brojna, no lako se može uočiti i pretjerana centralizacija iste na području Grada Zagreba i okolice, kao i nekih drugih velikih gradova u državi. Nužno bi bilo institucije pravilno prostorno rasporediti u svim regijama, a posebice onim najnerazvijenijim. Slavonija je jedna od regija u kojoj je nužna prisutnost potpornih institucija, kao i stalno pomaganje i usmjeravanje.

Za Republiku Hrvatsku je od krucijalne važnosti izgraditi kvalitetan institucionalni okvir koji će biti efikasan i brz, bez nepotrebne birokracije. Svakako, nužno je i da se taj sustav temelji na pravednosti i fleksibilnosti, kako bi se pružili jednaki uvjeti za sve ekonomske subjekte. Institucije bi trebale djelovati na način da postave jasna pravila igre, kako bi spriječile neželjena ponašanja „moćnika“, te kako bi se prilike za rast i razvoj mogle iskoristiti na transparentan i efikasan način. Osim spore birokracije i neefikasnog

pravosuđa, u našoj državi potrebno je promijeniti percepciju stanovništva i medija o poduzetništvu. Zaključno, može se reći kako su potpore koje se daju za pokretanje poduzetničke aktivnosti od velikog značaja za Hrvatsko gospodarstvo, jer mogu poboljšati zaposlenost i „krvnu sliku“ cijele ekonomije.

Literatura:

1. Alpeza M, Has M, Oberman Peterka S, Oberman M, Perić J, Pervan J. (2019.). *Izvyješće o maliim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj*. Zagreb: CEPOR.
2. Barković, I. (2009.). Teorija poduzetništva: izazovi i perspektiva. U I. Barković. Osijek.
3. Coase, R. (1937.). The Nature of the Firm.
4. Delić A, Oberman Peterka S, Perić J. (2010.). *Želim postati poduzetnik*. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku.
5. FINA. (2019.). *Analiza financijskih rezultata poduzetnika RH u 2014. – 2018. godine*. Zagreb: FINA.
6. Igor Bojanić, Ivana Barković, Predrag Zima. (2010.). *Pravni vjesnik*. Osijek: Pravni Fakultet u Osijeku.
7. Kasper W, Streit M.E. (1998.). *Institutional Economics: Social Order and Public Policy*. Northampton.
8. Kolaković, M. (2006.). *Poduzetništvo u ekonomiji znanja*. Zagreb.
9. Marin Buble- Dejan Kružić. (2006.). U *Poduzetništvo, realnost sadašnjosti i izazov budućnosti* (str. 11.-196.). Zagreb.
10. Marković I. (2000.). *Financiranje: teorija i praksa financiranja trgovačkih društava*. Zagreb: RriF plus.
11. McCraw, T. (1997.). *Creating Modern Capitalism - How entrepreneurs, companies, and countries triumphed in three industrial revolutions*. Harvard University Press.
12. Narodne Novine. (n.d.). *Zakon o Računovodstvu*. 78/15, 134/15, 120/16, 04/18.
13. NN 86/18. (n.d.). *Naputak o načinu korištenja Jedinog registra poduzetničke infrastrukture*. Republika Hrvatska.
14. NN broj 93./13., 114./13., i 41./14. (n.d.). *Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture*. NN broj 93./13., 114./13., i 41./14.
15. North, D. (2003.). *Institucije, nacionalna promjena i ekonomska uspješnost*. Zagreb: Masmedia.
16. novine, N. (2013.). *Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture*. NN 93/13. Republika Hrvatska.
17. Stevenson H.H, Jarillo M.J. (n.d.). *A paradigm od entrepreneurship: Entrepreneurial management*, Scientific Management Journal.

18. Škrtić M, Mikić M. (2011.). U *Poduzetništvo* (str. 4.-270.). Zagreb: Sinergija nakladništvo d.o.o.

Web izvori:

1. Acemoglu, D. J. (2003.). *Understanding Prosperity and Poverty*. Preuzeto 18. rujan 2020. Iz <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.473.5531&rep=rep1&type=pdf>
2. Alpeza M, Has M, Novosel M i Singer S. (2017.). *Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj - 2016*. Preuzeto 8. 9. 2020. iz <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/04/Cepor-izvjesce-2016-HR-web.pdf>
3. Bojanić, I. B. (2019.). *Teorija i politika razvoja poduzetništva*. Preuzeto 20. rujan 2020. iz Institucije i razvoj: pravila igre za poduzetništvo: http://www.efos.unios.hr/teorija-politika-razvoja-poduzetnistva/wp-content/uploads/sites/179/2019/12/Institucije-i-poduzetnistvo_web.ppt
4. Bošnjak, S. (2011.). *Poslovni inkubatori kao generatori razvoja poduzetništva*. Preuzeto 10. rujan. 2020. iz Praktični menadžment (online): <https://hrcak.srce.hr/76452>
5. Cepor.hr. (n.d.). *Izvešće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj -2018*. Preuzeto 16. Rujan 2020. iz <http://www.cepor.hr/wp-content/uploads/2015/03/SME-report-2018-HR.pdf>
6. Cepor.hr. (n.d.). *O nama*. Preuzeto 9. Rujan 2020. iz [cepor.hr: https://www.cepor.hr/o-ceporu/sto-je-cepor/](https://www.cepor.hr/o-ceporu/sto-je-cepor/)
7. *Crane.hr*. (n.d.). Preuzeto 12. rujan 2020. iz O nama: <http://crane.hr/o-nama/>
8. Delić A. (2013.). *Izvori financiranja poduzetnika početnika, nastavni materijal*. Preuzeto 11. rujan 2020. iz http://www.efos.unios.hr/arhiva/dokumenti/PPP2_P7_Izvori%20financiranja%20poduzetnika%20pocetnika_2013.pdf
9. Đurđević, A. (2016.). *Alternativni izvori financiranja malih i srednjih poduzeća*. Preuzeto 16. Rujan 2020. iz <https://zir.nsk.hr/islandora/object/efzg%3A2295>

10. ec.europa.eu. (n.d.). *Europska komisija*. Preuzeto 13. rujan 2020. iz Unutarnje tržište, industrija, poduzetništvo te mali i srednji poduzetnici: https://ec.europa.eu/growth/smes/promoting-entrepreneurship/we-work-for/women_hr
11. europski-fondovi.eu. (n.d.). *Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj*. Preuzeto 13. rujan 2020. iz <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/SRP%C5%BD%20%202014%20-%202020.pdf>
12. fina.hr. (n.d.). *Udio žena u vlasničkoj strukturi trgovačkih društava*. Preuzeto 13. rujan 2020. iz <https://www.fina.hr/-/udio-zena-u-vlasnickoj-strukturi-trgovackih-drustava-u-hrvatskoj-u-2018.-godini-iznosi-31-3->
13. Fininfo.hr. (n.d.). *Fininfo.hr*. Preuzeto 15. rujan 2020. iz <https://www.fininfo.hr/Poduzece/Pregled/torzo/Detaljno/40114>
14. hamagbicro.hr. (n.d.). Preuzeto 11. Rujan 2020. iz O nama: <https://hamagbicro.hr/o-nama/>
15. hbor.hr. (n.d.). Preuzeto 11. rujan. 2020. iz O nama: <https://www.hbor.hr/naslovnica/hbor/o-nama/>
16. hbor.hr. (n.d.). Preuzeto 11. 9. 2020. iz Fondovi za gospodarsku suradnju (FGS): <https://www.hbor.hr/fondovi-za-gospodarsku-suradnju-fgs/>
17. hgk.hr. (n.d.). *O nama*. Preuzeto 9. rujan. 2020. iz hgk.hr: <https://www.hgk.hr/hrvatska-gospodarska-komora/onama>
18. hok.hr. (n.d.). Preuzeto 13. rujan 2020. iz O nama: <https://www.hok.hr/o-hok-u/o-nama>
19. mingo.hr. (n.d.). *Strategija razvoja poduzetništva 2013.-2020*. Preuzeto 14. rujan 2020 iz https://www.mingo.hr/public/Poduzetnistvo/Strategija_razvoja_poduzetnistva_RH_2013_2020.pdf
20. Ministarstvo gospodarstva. (2013.). *Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013-2020*. Preuzeto 11. rujan 2020. iz <http://www.europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/Strategy-HR-Final.pdf>
21. razvoj.gov.hr. (n.d.). *Statistička klasifikacija prostornih jedinica RH - NUTS 2*. Preuzeto 15. Rujan 2020. iz <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/statisticka-klasifikacija-prostornih-jedinica-rh-nuts-2/150>
22. reg.mingo.hr. (n.d.). *Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture*. Preuzeto 13. rujan 2020. iz <http://reg.mingo.hr/pi/public/>

23. Šarlija. (2008.). *Predavanja za kolegij Kreditna analiza*. Dohvaćeno iz http://www.efos.unios.hr/kreditna-analiza/wp-content/uploads/sites/252/2013/04/3_pojam-i-vrste-financiranja.doc.pdf
24. *Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture*. (n.d.). Preuzeto 8. rujan. 2020. iz Zakon.hr: <https://www.zakon.hr/z/652/Zakon-o-unapre%C4%91enju-poduzetni%C4%8Dke-infrastrukture>
25. Zekić Z, Bukovac B. (2008.). *Tehnološki parkovi-agensi poduzetničkoga razvoja hrvatskoga gospodarstva*. Preuzeto 10. rujan. 2020. iz <https://hrcak.srce.hr/26363>

Popis tablica i slika:

Tablica 1: Struktura poduzeća s obzirom na veličinu od 2011. do 2015.	7
Tablica 2: Percepcija raspoloživosti alternativnih izvora financiranja u 2016. i 2017.	11
Tablica 3: Popis poduzetničkih potpornih institucija u RH	16
Tablica 4: Sektor malog i srednjeg gospodarstva u Republici Hrvatskoj	17
Tablica 5: Struktura poduzeća s obzirom na veličinu od 2014. do 2018. godine	17
Tablica 6: Poduzetnička aktivnost u Hrvatskoj od 2014. do 2018. godine	18
Tablica 7: Regionalne razlike u pokretanju poslovnog pothvata od 2014. do 2018. godine ...	19
Tablica 8: Uzroci prekida poduzetničke aktivnosti u Hrvatskoj 2017. i 2018. godine	20
Tablica 9: Broj poduzeća i broj zaposlenih po županijama i NUTS II regijama	22
Tablica 10: Odobrena i izdana jamstva HAMAG-BICRO-a u 2017. i 2018. godini	36
Slika 1 Nastajanje poduzetničkog pothvata	8
Slika 2: Statistička klasifikacija prostornih jedinica RH - NUTS 2	21
Slika 3: SWOT analiza poduzeća Torzo d.o.o.	23
Slika 4: Vrijednost iznosa za financiranje	25
Slika 5: Prikaz dijela ugovora o dodjeli potpore za očuvanje radnih mjesta	26
Slika 6: Vlasnička struktura trgovačkih društava u 2018. godini u RH	40